

ΡΟΒΟΛΙΑΡΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΡΟΒΟΛΙΑΡΙΤΩΝ

Ταγιαπιέρα 3-5, Αθήνα, ΤΚ 115 25 • ΤΗΛ. 210 6716715 • e-mail: nellaselias39@gmail.com • www.rovoliari.gr
Χρόνος 40ός • Φύλλο 162: Σεπτέμβριος - Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2025

Θεοφάνια, η τρίτη γιορτή του Δωδεκαημέρου Έθιμα και λαϊκές Δοξασιές

Ο αγιασμός των υδάτων έγινε την παραμονή των Θεοφανίων, την Πρωτάγιαση, στις 5 Ιανουαρίου.

Όπως ήδη γνωρίζουμε, η γέννηση του Χριστού, τους πρώτους αιώνες, είχε συγχωνευτεί με τη βάπτισή του, τα Θεοφάνια ή Επιφάνια στις 6 Ιανουαρίου όπου σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση έχουμε την παρουσία της Αγίας Τριάδος και τη φωνή του Θεού να αναφωνεί «Ουτός εστί ο υιός μου ο αγαπητός εν ω ευδόκησα».

Τα Χριστούγεννα ως ξεχωριστή εορτή καθιερώθηκαν κατά την πρώτη Οικουμενική Σύνοδο, το 325 μ. Χ. και πρωτογιορτάστηκαν το 354 στη Ρώμη από τον Πάπα Λιβέριο και στην Κωνσταντινούπολη το 379 μ.Χ από τον Πατριάρχη Γρηγόριο τον Θεολόγο.

Ο εορτασμός της γεννήσεως του Κυρίου διαχωρίστηκε από εκείνον της μεγάλης εορτής της βαπτίσεώς Του για πολιτισμικούς λόγους. Όπως έχουμε γράψει εδώ, οι προχριστιανικοί λαοί είχαν καθιερώσει εορτές οι οποίες σχετίζονταν με το φαινόμενο του χειμερινού ηλιοστασίου. Έχοντας συνειδητοποιήσει ότι ο Ήλιος είναι ζωοδότης της Γης, είχαν καθιερώσει εορτασμούς να τον παρακαλέσουν να μη χαμηλώνει άλλο στον ορίζοντα και να επιστρέψει στην κανονικότητά του. Επί Ρωμαϊκρατίας είχε καθιερωθεί ο εορτασμός των γενεθλίων του Μίθρα, περσικής θεότητας του Ηλίου που συνδυάστηκε με τη γιορτή του Κρόνου, τα Σατουρνάλια (17-23 Δεκεμβρίου), αλλά και τα Μπρουμάλια, που αναφερόταν στη μικρότερη ημέρα του έτους την 22α Δεκεμβρίου. Στόχος των πατέρων της εκκλησίας ήταν να γιορτάσουν τη δική τους πίστη για το φως, να παρουσιάσουν στους εθνικούς το μήνυμα της γέννησης του Χριστού και να παραμερίσουν τη λατρεία του Μίθρα, ως θεού του ηλίου και του φωτός.

Παραδοσιακά, οι αγροτοποικιμικοί πληθυσμοί των ελληνικών περιοχών διατηρούσαν πανάρχαια έθιμα τα οποία συνδέονταν με τη φύση (αέναη αναγέννηση, γονιμότητα της γης, ζωή, θάνατος) και τη διαπάλη του καλού με το κακό. Έτσι υιοθέτησαν και την ιδέα της αταξίας, της αναστάτωσης του Δωδεκαήμερου, από την παρουσία των Καλικάντζαρων ή Παγανών ή Καρκατζέλιων οι οποίοι έστηναν παγίδες στους πιστούς και ροκάνιζαν τον κορμό του δέντρου της ζωής. Στο πλαίσιο αυτής της αταξίας υιοθετούσαν μαγικές τελετουργίες για την αποτροπή του κακού. Μέρος αυτών των τελετουργιών είναι και ο αγιασμός των υδάτων.

Την παραμονή των Θεοφανίων ή Φώτων, στις 5 Ιανουαρίου, που λέγεται και Πρώτη Άγιαση ή Πρωτάγιαση, οι πιστοί τηρούσαν αυστηρή νηστεία, χωρίς κατανάλωση ούτε λαδιού (εκτός

Συνέχεια στην 7η σελ.

Οι δοξασιές των πιστών απεικονίζουν την αναστάτωση του Δωδεκαήμερου από την παρουσία των Καλικάντζαρων.

Η Τάξη του Κόσμου αλλάζει.
Το Διεθνές Δίκαιο, που τόσο φροντίσαμε να καθιερωθεί, απειλείται από καπρίτσια ισχυρών.
Οι ΕΥΧΕΣ μας για το νέο έτος είναι να μην είναι χειρότερο από τα πριν.

Υγεία σε όλους!!!

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πολιτιστικός Σύλλογος Ροβολιαριτών Φθιώτιδας

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

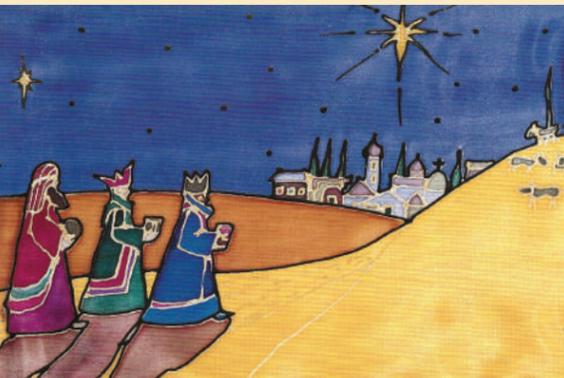
Το ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ του Συλλόγου για το 2026 βρίσκεται ήδη σε πολλά χέρια και σπίτια. Υπάρχουν και μερικά ακόμη που θα διατεθούν κατά την κοπή της βασιλόπιτας στη Συνεστίασή μας. Από την καλοκαιρινή εκδήλωση «Φεστιβάλ παραδοσιακών γεύσεων» επιλέξαμε ορισμένες συνταγές και τις βάλαμε στο ημερολόγιο με τις σχετικές φωτογραφίες τους.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκάλεσε σε άτομα άλλων Συλλόγων η φωτογραφία με την ορχήστρα όταν έμαθαν ότι είναι συγχωριανοί μας μουσικοί. Ξεχείλιζε ο έπαινος και ο θαυμασμός.

Όπως είναι ήδη γνωστό η γιορτή παραδοσιακών γεύσεων οργανώθηκε με τη βοήθεια της Αντιπεριφέρειας Φθιώτιδας.

Αρτάβαν, ο τέταρτος Μάγος

Η ιστορία του τέταρτου μάγου ταυτίζεται με το αληθινό πνεύμα των Χριστουγέννων. Ο Αρτάβαν δεν έφτασε ποτέ στη Φάτνη, για να συναντήσει Τον Βασιλιά Των Βασιλέων, γιατί ο δρόμος του για τον Θεό πέρασε μέσα από τους ανθρώπους.

Προς τη Βηθλεέμ. Από αυθεντικό πίνακα του TOM ΠΕΝΤΕΛ ζωγραφισμένο με το στόμα.

Σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση, ο Αρτάβαν ή Αρτάβανος ήταν ο τέταρτος Μάγος στη γέννηση του Χριστού.

Ο Αρτάβαν καταγόταν από τα Εκβάτανα της Περσίας και ήταν φίλος των άλλων τριών Μάγων, του Μελχιόρ, του Κάσπαρ και του Βαλτάσαρ που προσκύνησαν τον Χριστό στη Βηθλεέμ.

Και αυτός ήταν μάγος-αστρονόμος της εποχής εκείνης που είχε δει και αυτός τη συζυγία των πλανητών, σημείο γέννησης βασιλέως. Έτσι μετέβη προς συνάντηση των φίλων του που κατοικούσαν στη Βοροσίπη της Βαβυλώνας προκειμένου να οδοιπορήσουν μαζί προς το σημείο που η συζυγία αυτή θα φαινόταν καλύτερα όπου και θα συνέβαινε η γέννηση του νέου βασιλιά.

Καθ' οδόν όμως συνάντησε έναν εμπύρετο Εβραίο στην έρημο που βοηθώντας τον αργοπόρησε, και όταν έφτασε στη Βοροσίπη, οι φίλοι του οι Μάγοι είχαν ήδη φύγει. Ακολούθησε και αυτός τον ίδιο δρόμο αλλά δεν τους πρόλαβε. Τελικά έφτασε στη Βηθλεέμ τότε που ο Ηρώδης έσφαζε τα νήπια.

Ο Αρτάβαν επεμβαίνοντας και δωροδοκώντας έναν στρατιώτη με ένα ρουμπίνι, από αυτά που έφερνε ως δώρα στο Θείο Βρέφος, απελευθέρωσε ένα νήπιο που ήταν ο Ιωάννης ο Πρόδρομος.

Στη συνέχεια ο Αρτάβαν πήγε στην Αίγυπτο και παρέμεινε εκεί 33 χρόνια θεραπεύοντας ασθενείς δωρεάν, απελευθερώνοντας δέσμιους και συναναστρεφόμενος με ταπεινούς.

Υπερήλικας πλέον, με μακριά άσπρη γενειάδα επέστρεψε στην Ιερουσαλήμ όπου και έτυχε την ημέρα που σταυρωνόταν ο Χριστός.

Τη στιγμή που ζητούσε να μάθει για τον σταυρωθέντα Βασιλέα των Ιουδαίων έγινε ο μεγάλος σεισμός κατά τον οποίο μια πέτρα από το καταπέτασμα του Ναού πέφτοντας τον χτύπησε στο κεφάλι και έπεσε αναισθητός. Όταν μετά από κάποιο χρόνο συνήλθε, άκουσε μια γλυκιά φωνή που του έλεγε: «Αμήν, αμήν λέγω σοι, ό,τι εποίησας εις ένα των αδελφών μου, των ελαχίστων, εις εμέ εποίησας», δηλαδή «Μακάρι, σου λέγω, ό,τι έκανες σε έναν εκ των ελαχίστων αδελφών μου, σε εμένα το έκανες».

Η Ιστορία του Άλλου Μάγου του Χένρι βαν Ντάικ, εκδόθηκε αρχικά το 1895, ως μυθιστόρημα και έχει ανατυπωθεί πολλές φορές από τότε. Κυκλοφορεί εικονογραφημένο από τις εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ.

ΣΟΦΙΑ ΣΚΑΜΑΓΚΗ

Κοινωνικά

Έφυγαν από κοντά μας:

Ζιαγγουβά Μαρία

(Ροβολiάρι 1932 – Λαμία 2026)

Η Μαρία Ζιαγγουβά γεννήθηκε στο Ροβολiάρι και μεγάλωσε στο επίκεντρο και τη θαλπωρή του σπιτιού και την επιχείρηση του Γιάννη και της Αμαλίας Γώγου (ραφείο του πατέρα της, καφενείο και παντοπωλείο, τηλεφωνικό κέντρο και κέντρο διασκέδασης με το μοναδικό γραμμόφωνο του χωριού που χειριζόταν επιδέξια από μικρούλα και είχε αποφασιστικό λόγο στην επιλογή των δίσκων). Από μικρή ήταν έντονα κοινωνικοποιημένη και άτομο της προσφοράς.

Παντρεύτηκε τον Ηλία Ζιαγγουβά και έστησε το δικό της σπιτικό στη συνοικία Μισιάκ που μοσχοβολούσε αρωματικά βότανα και φρέσκα κηπευτικά. Κατέληξε να είναι η ψυχή του ναού της Παναγίας. Οι οικείοι της την αποχαιρέτησαν με σεβασμό και βαθιά θλίψη.

«Με βαθιά θλίψη αποχαιρετούμε τη λατρεμένη μας Μαρία Ζιαγγουβά, που έφυγε από τη ζωή πλήρης ημερών.

Η κυρά Μαρία, όπως πολλοί τη γνώριζαν, γεννήθηκε και ριζωσε στο Ροβολiάρι, τον τόπο που αγάπησε όσο τίποτε άλλο. Εκεί δημιούργησε οικογένεια, πάλεψε με αξιοπρέπεια και στάθηκε όρθια σε κάθε δυσκολία της ζωής.

Ήταν μια γυναίκα δυνατή, με ανοιχτή καρδιά. Αγαπητή σε όλο το χωριό, γνωστή και σεβαστή, είχε πάντα έναν καλό λόγο για όλους και μια πόρτα ανοιχτή.

Με την καλοσύνη και την απλότητά της άφησε το αποτύπωμά της στις ζωές όσων τη γνώρισαν.

Για εμάς υπήρξε στήριγμα, παράδειγμα και σημείο αναφοράς, η αγκαλιά μας, η συμβουλή μας, η μνήμη των παλιών χρόνων.

Η απουσία της είναι βαριά, όμως η ανάμνησή της θα μας συνοδεύει για πάντα. Θα τη θυμόμαστε με αγάπη και περηφάνια, μέσα από τις ιστορίες της, τις αξίες που μας δίδαξε και την παρακαταθήκη που άφησε στο χωριό μας.

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους στάθηκαν κοντά της και κοντά μας.

Η κυρα-Μαρία θα ζει για πάντα στις καρδιές μας. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τη σκεπάζει».

Τα εγγόνια της
Ηλίας, Μαρία

Αμαλία Λιάπη-Χατζάτογλου

(Ροβολiάρι 1929 - 2026)

«Την Τρίτη 6 Ιανουαρίου χάσαμε τη γιαγιά μας Αμαλία κόρη του εμβληματικού μπαρμπα-Βαγγέλη Λιάπη. Η Αμαλία ήταν ένας καλοσυνάτος άνθρωπος. Αγαπούσε χωρίς όρια. Βοηθούσε τον κόσμο χωρίς σκέψη. Ήταν θαρραλέα και ρίσκαρε για να κάνει το καλό. Ήταν έξυπνη, πρωτοπόρα και γενναία, αλλά πάνω από όλα ήταν άνθρωπος. Από εκείνους που ακούς την ιστορία τους και λες μακάρι να μοιάσω στην Αμαλία κι εγώ.

Καλό Παράδεισο, Αμαλία μας».

Η δισεγγονή σου Ειρήνη

«Είναι πολύ, πολύ οδυνηρό για εμάς τα παιδιά της, να μην πρόκειται ποτέ να δούμε ξανά ένα πρόσωπο που αγαπήσαμε πάνω από όλα, να μην πρόκειται ποτέ να το νιώσουμε ξανά, να ξέρουμε ότι αναπνέει.

Ο θάνατος έχει οριστικότητα, δεν υπάρχει επιστροφή. Δώσαμε στη μανούλα μας με όλη μας τη δύναμη, την αγάπη μας, τη ζωή μας, ότι ήταν στις δυνάμεις μας. Αισθανθήκαμε την απέραντη αγάπη της, που είχε για όλα τα παιδιά, εγγόνια και δισέγγονα, είδαμε τη λάμψη στα μάτια της, όταν είχε φωτεινές στιγμές. Κρατάμε αυτές τις χαρούμενες στιγμές, για πάντα.

Τις κουβαλάμε στην καρδιά μας και προσπαθούμε να τις βάλουμε πάνω από όλα, πάνω από κάθε θλίψη.

Η αγαπημένη μας Αμαλίτσα, η καλύτερη και πιο γλυκιά μανούλα του κόσμου, τα κατάφερε να πάει στο φως και να συναντήσει εκεί τον αγαπημένο της άντρα, τον μπαμπά μας, που έπρεπε να την περιμένει τόσο καιρό, για να βρουν μαζί αιώνια ειρήνη.

Είναι τώρα περικυκλωμένη από όλους τους αγαπημένους μας. Ευχόμαστε να βρούμε τη δύναμη να κρατήσουμε αυτή την όμορφη εικόνα μπροστά στα μάτια μας, που θα μας βοηθήσει να αντέξουμε πιο ελαφρά την τωρινή μας θλίψη.

Η γλυκιά μας η μανούλα ήθελε να μείνει στο Ροβολiάρι κοντά στη μανούλα της και αυτήν την επιθυμία της κάναμε πράξη.

Σε αγαπάμε, μανούλα μας, τόσο πολύ και θα μας λείπεις για πάντα, γιατί η απέραντη αγάπη που μας έδωσες θα μας συντροφεύει μέχρι να συναντηθούμε ξανά».

Τα παιδιά και τα εγγόνια της.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Βέλος Αργύρης, Πόρτο Ράφτη.....	50€
Βλάχου Μερóπη, Μακρακώμη.....	20€
Γερογιάννη - Πλωμαρίτη Ζωή, Αθήνα.....	50€
Γιαννέλης Ηλίας του Σεραφ., Μακρακώμη.....	10€
Γώγου Αμαλία, Λαμία.....	25€
Ζαχαρόπουλος Στέλιος, Λαμία.....	20€
Καλιώρα Βασιλική, Νέα Γιαννιτσού.....	20€
Καλοπίτα Κούλα, Μακρακώμη.....	20€
Κουτκιάς Βασίλειος, Χαλκίδα.....	50€
Κουτσούκος Γεώργιος, Αθήνα.....	20€
Λιάπης Ιωάννης του Αποστ., Αθήνα.....	150€
Λιάπης Χρήστος, Σιδ. Στ. Λιανοκλαδίου.....	20€
Μιχαήλ Γεώργιος, Λαμία.....	20€
Νέλλα Δήμητρα, Γλυφάδα.....	20€
Νέλλα Κατερίνα, Νέα Πεντέλη.....	20€
Νέλλας Γεώργιος, Παπάγου.....	20€
Νικολάου Γεώργιος, Γέρακας.....	20€
Παναγιώτου Βιβή του Ηλία, Αθήνα.....	20€
Παπαθεοδώρου Ελευθερία.....	20€
Παπακώστας Παναγιώτης, Ροβολiάρι.....	30€
Παπασταύρου Γεωργία.....	20€
Ρίζος Αθανάσιος του Δημ.....	50€
Σακελλάρη Μαρία του Βασιλείου, Λαμία.....	50€
Σκαμάγκης Αθανάσιος, Ροβολiάρι.....	50€
Στεφανής Ηλίας, Λιτόσελο.....	40€
Χατζάτογλου Γεώργιος, Αθήνα.....	40€
Χατζάτογλου Μάρθα, Ροβολiάρι.....	30€

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικία στο Ροβολiάρι 140 τ.μ.
τριών επιπέδων, επιπλωμένη:
υπόγειο με καλοριφέρ, ισόγειο με τζάκι,
μεγάλο σαλόνι, κουζίνα,
δύο υπνοδωμάτια, μπάνια και άνω όροφος
με δύο κρεβατοκάμαρες και σαλόνι.
Δύο αποθήκες και χώρος στάθμευσης.
Δρύινη κατασκευή, μονώσεις.
Φτιαγμένη με μεράκι. Αξίζει να τη δείτε.

ΤΙΜΗ ΛΟΓΙΚΗ

τηλ. 69 45 34 40 64

Το Δ.Σ. του Συλλόγου εκφράζει προς τους οικείους τους τα ειλικρινή συλλυπητήριά του.

ΡΟΒΟΛΙΑΡΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Τετράμηνη Έκδοση

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Πολιτιστικός Σύλλογος Ροβολιαριτών

ΕΔΡΑ: Ροβολiάρι Φθιώτιδας, 350 11

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ταγιαπιέρα 3-5, 115 25, ΑΘΗΝΑ, 115 25

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: nellaselias39@gmail.com

ΤΗΛ.: 210 671 671 5 και 69 44 60 31 63

Α.Φ.Μ.: 090085976 • ΔΟΥ Λαμίας

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Ηλίας Δημ. Νέλλας

Γενικός Γραμματέας του ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Διοικητικό Συμβούλιο

(14 Αυγούστου 2024 έως 13 Αυγούστου 2027)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Περράκη-Σκαμάγκη Δέσποινα 69 74 11 36 86, 210 425 43 25

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σκαμάγκη Σοφία 69 77 22 77 87, 22 410 726 41

ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Νέλλας Ηλίας, Δημ. 69 44 60 31 63, 210 671671 5

ΤΑΜΙΑΣ: Τσιώλη Βασιλική 69 77 74 6898, 27 440 640 65

ΕΦΟΡΟΣ: Νατάσα Μουκάκου 69 45 13 61 07, 22 410 91 261

ΜΕΛΟΣ για ΝΕΟΛΑΙΑ: Πισσώνης Πέτρος 69 78 14 27 81, 24 10 62 57 37

ΜΕΛΟΣ για ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ-ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ: Σακελλάρης Δημήτρης

690 821 34 53, 0041 79 90 94 307

Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

Παναγή Τσαλδάρη (Πρώην Πειραιώς) 38, 104 37 Αθήνα

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΕΝΤΥΠΟΥ: Σπυριδούλα Βονίτση

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

• Τα ενυπόγραφα κείμενα αντιπροσωπεύουν τις απόψεις και το ύφος γραφής των συγγραφέων τους. Διατηρείται όμως το δικαίωμα συντόμευσης εκτεταμένων κειμένων.

• Τα υπόλοιπα κείμενα είναι ευθύνη της Σύνταξης και του Δ.Σ.

• Για να δημοσιευτούν γάμοι, βαπτίσεις, ή άλλες κοινωνικές ειδήσεις, χρειάζεται γραπτή ενημέρωση.

• Η εφημερίδα δέχεται διαφημίσεις

• Για αλλαγή διευθύνσεώς σας, ενημερώνετε απευθείας τις εκδόσεις Πατάκη (κυρία Τίνα Χρήστου, christou@patakis.gr) ή κάποιο μέλος του Δ.Σ.

• Παρατηρούνται επιστροφές. Βοηθήστε μας να σας ενημερώνουμε.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

ΚΑΦΕΝΕΙΟ: ΟΥΡΑΝΙΑ ΡΙΖΟΥ 22 360-711 79

ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ: τηλ. & fax:..... 22 360-92 8 77

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ:..... 22 360-22 222 & 22 22 5 & 23 700

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ:..... 22 360-22 775

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ:..... 22 360-22 213

ΓΥΜΝΑΣΙΟ:..... 22 360-22 314

ΛΥΚΕΙΟ:..... 22 360-22 555 & 22 360-23 481

ΔΑΣΟΝΟΜΕΙΟ:..... 22 360-22 236

ΔΕΗ:..... 22 360-22 247 • Βλάβες 22 360-23 677

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ:..... 22 360-22 122 και 22 360-22 383

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΗ:..... 22 360-22 225 & 23 700

ΙΚΑ:..... 22 360-222 42

ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ:..... 22 363-500 00

ΤΑΞΙ:..... 22 360-22 441

ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ:..... 22 360-23 732 & 23 733 & 22 299

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ:..... 22 360-22 319

ΤΑΒΕΡΝΑ: Παπαθεοδώρου Νίκος:..... 22 360-22 937

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ: Αργυρίου Βασ.:..... 22 360-22 240

Βασιλείου Χρήστος:..... 22 360-22 671

Κελεσιάδου-Κούτρα Ευσ.:..... 22 360-22 766

Λαμπρακόπουλος Χαρ.:..... 22 360-22 384

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ: έδρα Σπερχειάδα

Ιστότοπος Δήμου: www.dimosmakrakomis.gov.gr

Τηλεφωνικό Κέντρο: για όλες τις Υπηρεσίες:..... 22 363-50 200

Δήμαρχος: Γραφείο (κ. Γκόλφης):..... 22 363-50 250 • F 50 202

Δημοτικό Συμβούλιο:..... 22 363-50 201 • F 50 221

Νομική Υπηρεσία:..... 22 363-50 208

Τεχνική Υπηρεσία:..... 22 363-50 213 & 50 255 • F 50 259

Διευθυντής:..... 22 363-50 210 • F 22 363-50 211

ΚΕΠ:..... 22 363-50 100 & 223 & 224 • F 226

ΚΕΦ:..... 22 363-50 218

Αντιδήμαρχοι, Σπερχειάδα:..... 22 363-50 243 & 50 245

Δημοτική Ενότητα Μακρακώμης:..... 22 363-50 100

Αντιδήμαρχος Ενότητας Μακρακώμης:..... 22 360-23 450

Δημοτική Ενότητα Αγίου Γεωργίου:..... 22 363-50 308 & 309

Αντιδήμαρχος Ενότητας Αγίου Γεωργίου:..... 22 363-50 313

Δημοτολόγιο (Σπερχειάδα):..... 22 363-50 212 & 50 256

Δημοτολόγιο - Ληξιαρχείο:..... 22 363-50 227 • F 50 211

Πρωτόκολλο (Σπερχειάδα):..... 22 363-50 209 • F 50 211

Οικονομική Υπηρεσία:..... 22 363-50 215 & 203 & 244

Ταμειακή Υπηρεσία:..... 22 363-50 112 • F 22 363-50 112

Κοινωνική Προστασία:..... 22 360-45 172 • F 45 172

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ Η ΔΥΝΑΜΗ ΜΑΣ

Στείλτε τη συνδρομή σας στον ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ : 825/001976-35 ή GR994 0110 8250 0000 8250 0197 635

από οποιαδήποτε άλλη Τράπεζα ή απευθείας στον Ταμία, τον Πρόεδρο όταν τους συναντάτε ή στην Ουρανία Ρίζου στο χωριό ή κατά τις συναντήσεις μας: Λαϊκό Πανηγύρι και Συνεστίαση.

ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

Είναι γνωστό ότι πριν λίγους μήνες για την Π.Ε. Φθιώτιδας τέθηκε σε λειτουργία η βάση του Ελληνικού Κτηματολογίου. Πρόκειται για το αποτέλεσμα μιας πολυετούς προσπάθειας που αφορά την καταγραφή και ενημέρωση όλων των δικαιωμάτων στα ακίνητα υποκαθιστώντας τα μέχρι τώρα γνωστά Υποθηκοφυλακεία. Οι πληροφορίες της βάσης αυτής, αφορούν τη νομική τεκμηρίωση των δικαιωμάτων σε συνδυασμό με τη θέση των ιδιοκτησιών στον χώρο έχοντας ως δεδομένες τις συντεταγμένες του περιγράμματος των γεωτεμαχίων. Είναι ένα από τα σύγχρονα εργαλεία ανάπτυξης που η χώρα μας, ως μοναδική εξαίρεση στην Ευρώπη, στερείται για χρόνια.

Στο Κτηματολόγιο καταγράφονται:

- Τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα όλων των ακινήτων (κυριότητα, επικαρπία κτλ.) και τα όποια βάρη (υποθήκες, κατασχέσεις), αγωγές, μεταβιβάσεις.
- Οι ακριβείς θέσεις, τα όρια, το μέγεθος και γενικά η μορφή των ιδιοκτησιών
- Η υπάρχουσα Δημόσια και Δημοτική περιουσία.

Στο πλαίσιο αυτό και ειδικότερα σε ότι αφορά τις διαπιστώσεις μας, λόγω γνώσης των τοπικών συνθηκών, για την καταγραφή της ακίνητης περιουσίας του Δήμου Μακρακώμης η κατάσταση που επικρατεί μόνο αισιόδοξη δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται.

Πώς είναι δυνατό κάποιος να φαντασθεί ότι πλατείες των οικισμών, οι δεξαμενές ύδρευσης, τα ακίνητα στα οποία ανεγέρθηκαν τα πρώην Κοινοτικά καταστήματα όπως και τα παλαιά αλλά και λειτουργούντα σχολεία έχουν «άγνωστο» φερόμενο ιδιοκτήτη και όχι τον Δήμο; Και βέβαια πώς θα μπορούσε να μην αναφερόμαστε στην ύπαρξη μιας τέτοιας πρωτόγνωρης για την περιοχή υποβάθμισης; Πρόκειται για αδυναμία τεκμηρίωσης των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων του Δήμου ή για πρόδηλη αμέλεια των αρμοδίων και υποτίμηση των κάθε είδους επιπτώσεων;

Ας σημειωθεί ότι πολλές είναι οι δημοσίων χρήσεων και δημοτικές υποδομές, κυρίως στους οικισμούς της ενδοχώρας, που δεν αναγνωρίζονται και «εξαφανίσθηκαν» από τον χάρτη. Με το επιγενόμενο «αλαλούμ» να είναι πρωτόγνωρο. Σε κάθε περίπτωση όμως μεγάλη σημασία έχει η αναφορά στα ιδιοκτησιακά δικαιώματα του Δήμου για τα οποία εκτός από τις ευνόητες ανάγκες κατακύρωσης υπάρχουν και οι με βάση το νόμο ευθύνες για τα θέματα της λειτουργικής τους επάρκειας. Όπως για παράδειγμα είναι τα κτίρια των σχολείων και συναθροίσεων

κοινού αλλά και οι στεγασμένοι ή υπαίθριοι χώροι δημοσίων χρήσεων.

Έχοντας υπόψη όλα αυτά και όσα θα μπορούσαν να προστεθούν, η αδιαφορία που μέχρι τώρα διαπιστώνεται είναι χωρίς προηγούμενο. Και σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες σύνταξης της μελέτης του Ελληνικού Κτηματολογίου αλλά και σε σχέση με τις μεταγενέστερες υποχρεώσεις για τις απαραίτητες διορθώσεις. Κάποιοι φαίνεται ότι «αγρόν ηγόρασαν»...

Σε συνάρτηση με τα παραπάνω, η προθεσμία έκδοσης των Ηλεκτρονικών Ταυτοτήτων Κτιρίων (ΗΤΚ) για τα ακίνητα των ΟΤΑ, Δημόσια κτήρια, σχολεία, εκπαιδευτήρια, κτίρια συνάθροισης κοινού κτλ. εκπνέει στις 31 Ιανουαρίου του 2026. Και μάλιστα μετά από παράταση της αρχικής πενταετούς περιόδου από την ψήφιση του νόμου (ΦΕΚ 245/09-12-2020).

Η Ηλεκτρονική Ταυτότητα Κτιρίου (ΗΤΚ) είναι ο ψηφιακός φάκελος κάθε ακινήτου (κτιρίου ή γεωτεμαχίου) που καταγράφει την πλήρη νομική και τεχνική του κατάσταση (οικοδομικές άδειες, σχέδια, ενεργειακή απόδοση, τακτοποιήσεις αυθαιρέτων) και βέβαια είναι υποχρεωτική για την παρακολούθηση των όποιων μεταβολών και την ασφάλεια χρήσεως. Πρόκειται για σημαντική εξέλιξη σε ό,τι αφορά τους ΟΤΑ, επειδή έτσι εξασφαλίζεται η πλήρης γνώση της

κατάστασης των ακινήτων, ελέγχεται η νομιμότητα και διασφαλίζονται όλες οι προϋποθέσεις για τη, με ιεράρχηση και πρόγραμμα, λειτουργική και ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων. Συνεπώς, είναι φανερό ότι σε σχέση με τις υποδομές του Δήμου μας, ιδιαίτερη αξία θα είχε ο δημόσιος απολογισμός των υπευθύνων για την απουσία των με βάση τον νόμο ενεργειών τους.

Αντιλήφθηκαν οι αρμόδιοι το πρόβλημα; Υπήρξαν οι σχετικές πρωτοβουλίες; Συγκεντρώθηκαν οι οικονομικές άδειες, εκδόθηκαν τα απαραίτητα ενεργειακά πιστοποιητικά, υπάρχουν τα σχέδια των κτιρίων και οι δηλώσεις των αυθαιρέτων; Αλήθεια, πότε και με ποιο τρόπο οι υπεύθυνοι θα ήθελαν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση; «Ποντάρουν» μήπως σε νέα παράταση ώστε έτσι να δικαιολογήσουν και τη μέχρι τώρα απραξία τους;

Ελπίζουμε να είναι αντιληπτό ότι η παρέμβασή μας συντάχθηκε με καλοπροαίρετη διάθεση. Με τις απόψεις μας να δημοσιοποιούνται επειδή ποτέ δε γίνεται αποδεκτό ότι στην περιοχή μας μπορεί να ταιριάζει η εικόνα της εγκατάλειψης.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Τοπογράφος Μηχανικός

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΙΑΓΚΑΣ
Χωροτάκτης - Πολεοδόμος Μηχανικός

ΓΩΝΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ

Η τρέχουσα επικαιρότητα μας παρακίνησε στο να τοποθετήσουμε σε αυτή τη γωνιά της εφημερίδα μας και λίγη ποίηση με κάποια σχόλια.

Η Πύλη των Λεόντων

Τα λιοντάρια είχαν χαθεί από χρόνια
ούτε ένα δεν βρισκόταν σ' όλη την Ελλάδα
ή μάλλον ένα μοναχικό, κυνηγημένο
κάπου είχε κρυφτεί στην Πελοπόννησο
χωρίς να απειλεί κανέναν
ώσπου το σκότωσε κι αυτό ο Ηρακλής.

Ωστόσο η θύμηση των λιονταριών
ποτέ δεν έπαψε να τρομάζει.
Τρόμαζε η εικόνα τους σε θυρεούς και ασπίδες
τρόμαζε το ομοίωμά τους σε μνημεία των μαχών
τρόμαζε η ανάγλυφη μορφή τους
στο πέτρινο περιθώριο της πύλης.

Τρομάζει πάντα το βαρύ τους παρελθόν
τρομάζει η αφήγηση των όσων έχουν συμβεί
καθώς τη χαράζει η γραφή στο υπέρθυρο
της πύλης που καθημερινά διαβαίνουμε.

Τίτος Πατρίκιος

ΣΧΟΛΙΟ 1ο

Το λιοντάρι στο ένα ποίημα λειτουργεί όπως και το χάλκειο χέρι στην ωδή του Κάλβου. Απειλή χαραγμένη στη θύμηση με εικόνες πανταχού παρούσες.

ΣΧΟΛΙΟ 2ο

Η Καβαφική Ιθάκη και η Ομηρική Οδύσσεια βγάζουν στην επιφάνεια το ιδανικό της γνώσης, βασικό χαρακτηριστικό και ιδανικό της φυλής των Ελλήνων. «Πολλών ανθρώπων είδεν άστεα και νόον έννων» λέει ο Όμηρος για τον Οδυσσέα. Υπογράμμισε το ίδιο στον Καβάφη.

ΣΧΟΛΙΟ 3ο

Οι τέσσερις στίχοι στη 2η στροφή της Ιθάκης του Καβάφη για τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπες αναδεικνύουν την ατομική ευθύνη. Το ίδιο συμβαίνει και στην Οδύσσεια. Στο μεγαλύτερο μέρος της οι περιπέτειες του Οδυσσέα είναι αποτέλεσμα προσωπικής ευθύνης του ίδιου και των συντρόφων του.

ΣΧΟΛΙΟ 4ο

Είναι η Ιθάκη στην Οδύσσεια και στον Καβάφη η ενηλικίωση του ατόμου ή επιστροφή στην πατρογονική εστία;

Ιθάκη

Σαν βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη
να εύχεσαι να 'ναι μακρύς ο δρόμος
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.

Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπες,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δεν θα βρεις,
αν ειπ' η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή
συγκίνησις το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.
Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπες
τον άγριο Ποσειδώνα δεν θα συναντήσεις
αν δεν τους κουβανείς μέσα σου,
αν η ψυχή σου δεν τους στήνει εμπρός σου.

Να εύχεσαι να 'ναι μακρύς ο δρόμος.
Πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι.
Με τι ευχαρίστηση, με τι χαρά
θα μπαίνεις σε λιμένας πρωτοϊδωμένους.
Να σταματήσεις σε εμπορεία Φοινικικά,
και τες καλέςπραμάτειες ν' αποκτήσεις

Σε πόλεις αιγυπτιακές να πας
να μάθεις και να μάθεις απ' τους σπουδασμένους.

Πάντα στο νου σου να 'χεις την Ιθάκη
το φτάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου,
αλλά μη βιάζεις το ταξίδι διόλου.
Καλύτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει
και γέρος πια ν' αράξεις στο νησί
πλούσιος με όσα κέρδισες στο δρόμο,
μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη.

Η Ιθάκη σ' έδωσε τ' ωραίο ταξίδι,
Χωρίς αυτήν δεν θα 'βγαίνες στον δρόμο.
Άλλα δεν έχει να σε δώσει πια.

Κι αν πτωχική την βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.
Έτσι σοφός που 'έγινες, με τόση πείρα,
ήδη θα το κατάλαβες οι Ιθάκες τι σημαίνουν.

Κ.Π. Καβάφης 1911

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

- > Ζιαγγουβά Γεωργία στη μνήμη Μαρίας Ζιαγγουβά ..... 50€
- > Λιάτσος Σεραφείμ στη μνήμη Λιάτσου Στέργιου και Κάτσαρη Αλίκης ..... 50€

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΜΑΣ

- Νέλλας Κωνσταντίνος του Αθαν. 06/10/2025 ..... 40€
- Ρίζος Ευάγγελος του Ηλία 12/10/2025 ..... 30€
- Μαλγαρινού-Σακελλάρη Μαρία 17/10/ 2025..... 20€
- Παναγιώτου Χρυσόστομος 25/11/ 2025..... 20€
- Παπαθανασίου Ειρήνη του Βασιλ. 30/12/2025..... 50€

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: είναι σημαντικό να βάζετε και το πατρώνυμο για να μην μπερδευόμαστε με τις συνωνυμίες μια και υπάρχουν πολλές στο χωριό μας.

Το Ροβολιάρι έτρεξε, γιόρτασε και έγραψε ιστορία

Ο πρώτος Ορεινός Αγώνας Δρόμου «Ροβολώνοντας στα Άγραφα» στο χωριό μας άφησε το αποτύπωμά του τη χρονιά που μας πέρασε. Στέφθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία και μεγάλη συμμετοχή (παρά τις αντίξοες καιρικές συνθήκες, που μας ακύρωσαν τη διασκέδαση της επιτυχίας μας) την Κυριακή 28 Σεπτεμβρίου 2025. Υπήρξε πρωτοποριακή διοργάνωση που σηματοδότησε μια νέα αρχή για τον αθλητισμό και την εξωστρέφεια του χωριού μας.

Ο αγώνας που διοργανώθηκε από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ροβολιαριτών υπό την αιγίδα του Δήμου Μακρακώμης περιλάμβανε δύο απαιτητικές και ταυτόχρονα εντυπωσιακές διαδρομές 5 και 10 χιλιομέτρων (με υψομετρική διαφορά), μέσα σε ένα μοναδικό φυσικό περιβάλλον, το οποίο ανέδειξε τη φυσική ομορφιά της περιοχής και χάρισε αξέχαστες στιγμές σε όλους τους συμμετέχοντες.

Στη διοργάνωση έλαβαν μέρος συνολικά 65 δρομείς, με 19 συμμετοχές στα 10 χιλιόμετρα και 46 στα 5 χιλιόμετρα, αριθμός ιδιαίτερα ενθαρρυντικός για έναν αγώνα που πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά. Η συμμετοχή σας ήταν συγκινητική. Αξιοσημείωτο στοιχείο της διοργάνωσης αποτέλεσε η μεγάλη ποικιλία ηλι-

κών των συμμετεχόντων, γεγονός που ανέδειξε τον αγώνα ως μια ανοιχτή γιορτή αθλητισμού, στην οποία συνυπήρξαν αρμονικά νέοι, ενήλικες και μεγαλύτεροι δρομείς, αποδεικνύοντας ότι η αγάπη για τον αθλητισμό και τη φύση δεν γνωρίζει ηλικιακά όρια. Το κλίμα ήταν γιορτινό, με έντονη παρουσία των συγχωριανών μας και επισκεπτών, που στήριξαν θερμά την προσπάθεια από την εκκίνηση έως τον τερματισμό.

Η επιτυχία του αγώνα οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην άρτια προετοιμασία, την πολύτιμη συμβολή των εθελοντών και τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων, οι οποίοι εργάστηκαν με μεράκι και αγάπη για τον τόπο.

Ο Σύλλογός μας εκφράζει τις θερμές ευχαριστίες σε όλους τους χορηγούς, που με τη στήριξη και την εμπιστοσύνη τους συνέβαλαν καθοριστικά στην πραγματοποίηση της διοργάνωσης. Η συμβολή τους υπήρξε ανεκτίμητη και αποτέλεσε βασικό πυλώνα επιτυχίας του αγώνα.

Ο πρώτος Ορεινός Αγώνας Δρόμου αποτέλεσε μια γιορτή αθλητισμού, φύσης και πολιτισμού, αφήνοντας υποσχέσεις για το μέλλον και θέτοντας τις βάσεις για την καθιέρωσή του ως θεσμού τα επόμενα χρόνια.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΣΣΩΝΗΣ

Το μοναχικό Banner είναι για να αναδείξουμε τους χορηγούς μας.

Το τραπέζι με τα αναμνηστικά δώρα για όσους έλαβαν μέρος.

Οι δρομείς στην αφετηρία των 10 χλμ. και οι θεατές.

Ο τερματισμός των 5 χλμ.

Απονομές μεταλλίων

Η Λαογραφική μας Ξυδολογή

Πώς ξεκίνησε. Όλο το ιστορικό.

Γράφει ο Κων/νος Παπαθεοδώρου

Το καλοκαίρι του 1981 δυο χωριανοί μας δάσκαλοι, ο Παντελής Δ. Ρίζος και ο Θωμάς Σ. Νέλλας παρατήρησαν ότι μερικοί χωριανοί μας που έκαναν ανακαινίσεις στα σπίτια τους πετούσαν στα σκουπίδια πολλά παλιά αντικείμενα ή τα έδιναν στους περιδεύοντες Ρομά.

Ο Παντελής Ρίζος είχε υπηρετήσει ως δάσκαλος στο χωριό για πέντε χρόνια (από το 1969 έως το 1974) και ο Θωμάς Νέλλας τότε υπηρετούσε ως δάσκαλος σε σχολείο της περιοχής Θηβών.

Ο Θωμάς Νέλλας ήταν στο πατρικό του σπίτι στη συνοικία του Αγίου Γεωργίου, δίπλα στη βρύση και είδε τον γείτονά του Κωνσταντίνο Ρίζο, πολύτεκνο με δέκα παιδιά, έξι από τα οποία είχαν πάει μετανάστες στην Αμερική, να πετάει πολλά γεωργικά εργαλεία στα σκουπίδια. Ανάμεσά τους ήταν και το ξυδάλετρό του, το γνωστό ως ησιόδειο άροτρο. Τον παρακάλεσε να το κρατήσει.

Το απόγευμα που βγήκε στο καφενείο ο Θωμάς ανέφερε το περιστατικό στον Παντελή που και αυτός είχε παρατηρήσει ότι πολλοί χωριανοί πετούσαν στα σκουπίδια πολλά παλιά αντικείμενα.

Έτυχε να είναι εκεί και ο Νικόλαος Κριετσιώτης, δικηγόρος, που είχε αγοράσει το σπίτι του Νικολάου Παναγιώτου και παραθέριζε. Το ανακαίνιζε και ταυτόχρονα μάζευε παλιά αντικείμενα για δική του Συλλογή ειδών λαϊκού πολιτισμού. Μάζεψε μερικά παλιά και άχρηστα πλέον αντικείμενα που είχαν σχέση με την γεωργία, την κτηνοτροφία, τη θρησκεία και τα τοποθέτησε σε προθήκες στο σπίτι του.

Το σχολείο στη συνοικία των Αγίων Αποστόλων έπαψε να λειτουργεί γιατί δεν υπήρχαν πλέον μαθητές. Το ίδιο έγινε και με το σχολείο στη συνοικία του Αγίου Γεωργίου. Το σχολείο των Αγίων Αποστόλων το χρησιμοποιούσε η Εκκλησία ως αποθήκη.

Στο γραφείο των δασκάλων ο Παντελής έβαλε το ξυδάλετρο και ένα μεγάλο πιθάρι που ήταν ογκώδη και δεν τα ήθελε ο Κριετσιώτης μαζί με κάτι παλιά εκκλησιαστικά βιβλία.

Η Ανακαίνιση του Σχολείου

Το 1958 είχε ιδρυθεί ο Σύλλογος Απανταχού Ροβολιαριτών με πρωτοβουλία του Γεωργίου Ηλ. Σακελλάρη, επιθεωρητή σχολείων στην Αθήνα. Ο ίδιος είχε πρωτοδιοριστεί δάσκαλος στο χωριό μας το 1924 και πρωτοστάτησε να κτιστεί το σχολείο στη συνοικία των Αγίων Αποστόλων σε χώρο που παραχώρησε η εκκλησία. Λίγο αργότερα πρωτοδιορίστηκε δάσκαλος στο χωριό μας και ο πατέρας μου Ιωάννης Παπαθεοδώρου ο οποίος υπηρέτησε ως δάσκαλος για 40 χρόνια (1926 έως 1966).

Όταν κτίστηκε το καινούριο σχολείο στη συνοικία του Αγίου Γεωργίου και λιγόστεψαν οι μαθητές, έκλεισε το σχολείο των Αγίων Αποστόλων. Και η εκκλησία το χρησιμοποιούσε ως αποθήκη. Τότε στο Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίσαμε να το ανακαινίσουμε ως Σύλλογος και να το συντηρήσουμε με έξοδά μας. Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο αντιδρούσε.

Αποφασίσαμε, ως Συμβούλιο, να επισκεφτώ τον Μητροπολίτη Φθιώτιδος και να ζητήσω την παρέμβασή του στο Εκκλησιαστικό Συμβούλιο. Ο αείμνηστος κ. κ. Δαμασκηνός με άκουσε προσεκτικά και μου είπε: «Να το χρησιμοποιήσετε όπως θέλετε και χωρίς καμία υποχρέωση». Να θυμίσω εδώ ότι το κράτος πλήρωνε στην εκκλησία κάποιο συμβολικό ενοίκιο για τη χρήση του χώρου αφού το κτίσμα είχε γίνει με προσωπική εργασία και εισφορές των κατοίκων. Έτσι με δωρεά του πατέρα μου 250.000 δραχμών επισκευάστηκε η στέγη το 1985.

Ως πρόεδρος του Συλλόγου έμαθα ότι το Υπουργείο Πολιτισμού επιχορηγεί Συλλόγους για την ίδρυση λαογραφικών συλλογών. Τότε Υπουργός Πολιτισμού ήταν η κ. Μπακογιάννη και υφυπουργός η κ. Μπουρδάρα συγγενής της πεθεράς μου.

Έκανα μια αίτηση και πήγα στο Υπουργείο. Με δέχτηκαν και μου είπαν να καταθέσω αίτηση του Συλλόγου μας στον υπεύθυνο Διευθυντή για τις λαογραφικές συλλογές κ. Θεοχάρη Προβατάκη. Στην πρώτη μας συνάντηση στο γραφείο του προέκυψε και μια πολύ ευχάριστη έκπληξη: ο κ. Προβατάκης ήταν σύζυγος της κόρης της αείμνηστης Ερασμίας Παναγιώτου και εγγονής του Ιωάννη Παναγιώτου.

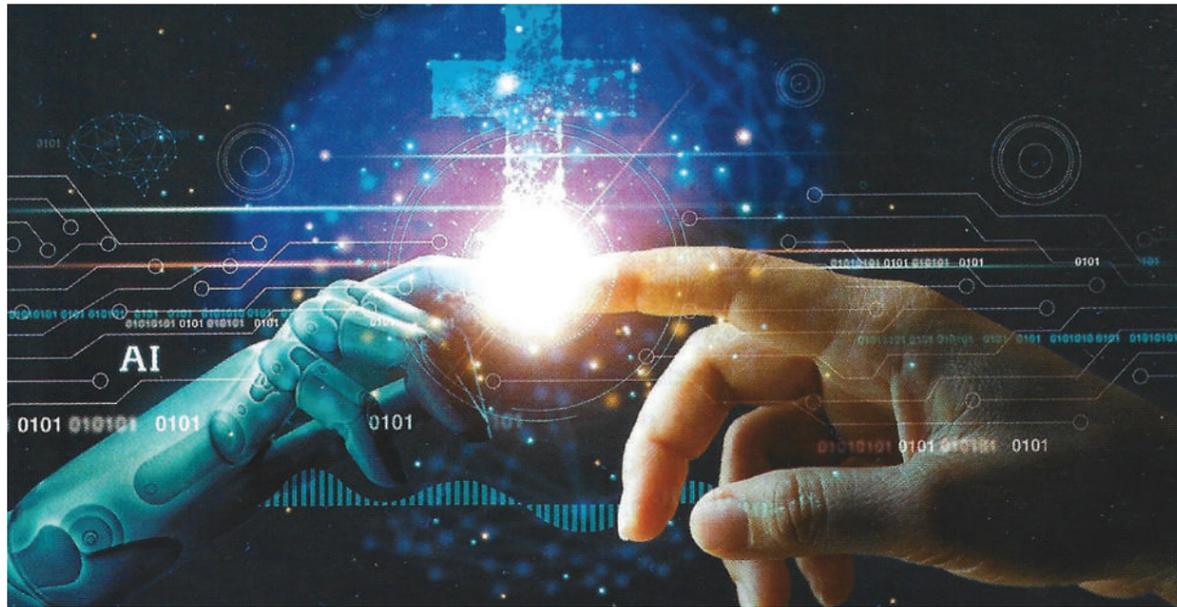
Συνέχεια στην 8η σελ.

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ: ΦΟΒΟΙ ΚΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ

Είναι ευχάριστο να ανοίγεις το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο της Εφημερίδας και να βρίσκεις ερωτήματα και απορίες αναγνωστών.

Στο κείμενο του προηγούμενου φύλλου μας για την Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) κάποιοι αναγνώστες αναρωτιούνται: «Είναι έτσι όπως μας τα λέτε ή θα καταλήξουμε σκλάβοι των μηχανών και των τεχνολογιών μας;».

Είναι αλήθεια ότι ΟΛΕΣ οι ανακαλύψεις και εφευρέσεις έφεραν στη ζωή της ανθρωπότητας μεγάλες αλλαγές και επαναστάσεις. Ωστόσο σε κάθε περίπτωση είναι η χρήση που μετράει. Ισχύει κι εδώ το «ουδέν καλόν αμιγές κακού και το αντίστροφό του» Πάντων χρημάτων (πραγμάτων) μέτρον άνθρωπος». Αυτό τονίζαμε και ως κατακλείδα στο προηγούμενο κείμενό μας.

Θα ξεκινήσω με μερικά παραδείγματα από την καθημερινή ζωή του παρελθόντος και του παρόντος.

1. Όταν, πριν διακόσια τόσα χρόνια, πρωτοκυκλοφόρησαν τα πρώτα τροχήλατα οχήματα (ατμοκίνητα τρένα) με μέγιστη ταχύτητα 5 χιλιόμετρα την ώρα, κάποιοι φοβικοί των νέων τεχνολογιών διέσπειραν τον τρόμο τους ότι αυτά τα οχήματα θα μας σκοτώνουν στους δρόμους. Σήμερα, με οχήματα που τρέχουν με ταχύτητες εκατοντάδων χιλιομέτρων την ώρα, κάποιοι σκοτώνονται στους δρόμους με ανθρώπινη υπαιτιότητα. Το μαχαίρι στην κουζίνα είναι ένα χρήσιμο εργαλείο αρκεί να μη χρησιμοποιηθεί εναντίον ενός άλλου ατόμου όπως έχει συμβεί, δυστυχώς, πολλές φορές.
2. Στο σχολείο που εργαζόμουν, πριν αρκετά χρόνια, ήρθε στο αναπαυτήριο του προσωπικού ένας εκ των δασκάλων των καλλιτεχνικών μαθημάτων με την απορία ότι τα παιδιά της δευτέρας τάξης ήταν αδύνατο να κατανοήσουν την ανάμειξη των χρωμάτων μέσα από την εμπειρία στην οποία τα εξέθετε. Είχε δύο μπολάνια, το ένα με μπλε νερομπογιά και με κίτρινη νερομπογιά το άλλο. Έπαιρνε με ένα σταγονόμετρο μπλε μπογιά και έριχνε μια σταγόνα σε μια λευκή επιφάνεια χαρτιού. Με ένα άλλο σταγονόμετρο έπαιρνε κίτρινη μπογιά και έριχνε μια σταγόνα πάνω στην μπλε σταγόνα στο χαρτί. Τα παιδιά έβλεπαν την μπογιά να γίνεται πράσινη και νόμιζαν ότι έκανε κάτι μαγικό. Το κατάφερε μόνο όταν αποφάσισε να χρησιμοποιεί μασουράκια πλαστελίνης, ένα μπλε και ένα κίτρινο. Τα παιδιά τα έβαζαν αντικριστά, ανακάτευαν τις πλαστελίνες στο μέσον, έβλεπαν τη μεταβολή να γίνεται αργά αργά μπροστά στα μάτια τους και τότε κατανόησαν την όλη διαδικασία.
3. Προσπαθώντας πριν λίγες μέρες να καταλάβω «τι τόλμησε να πει ο ποιητής» Ανδρέας Κάλβος «χάλκειον χέρι» στην Ωδή του: «Όσοι το χάλκειον χέρι βαρύ του φόβου αισθάνονται,

ζυγόν δουλείας ας έχωσι.

Θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία»...

κατέφυγα σε αρκετούς έγκριτους μελετητές του (Σπ. Ασδραχά, Γ. Σεφέρη, Κ.Θ. Δημαρά, Δ. Τζιόβα και άλλους) αλλά κανένας δεν ασχολήθηκε. Ίσως το θεώρησαν αυτονόητο. Πήγα και στο διαδίκτυο για να πάρω και τη « γνώμη της Τ.Ν. Να η απάντησή της: «Στην ωδή "χάλκειον χέρι" ο Ανδρέας Κάλβος αναφέρεται στη δύναμη και την αντοχή που απαιτείται για την επιδίωξη της ελευθερίας και της εθνικής ανεξαρτησίας. Το «χάλκειον χέρι» συμβολίζει την αποφασιστικότητα, την επιμονή και την ισχύ που χρειάζεται κανείς για να αντισταθεί στην τυραννία και να αγωνιστεί για την ελευθερία».

ΣΚΕΨΗ 1η: Αυτή η απάντηση είναι μια ρηχή, γενικό-

λογη και άσχετη απάντηση που δε λαβαίνει υπόψη της τον λεξιλογικό πλούτο του Ανδρέα Κάλβου, ιδιαιτέρως εξοικειωμένου με το αρχαίο λεξιλόγιο, όπως και οι μελετητές του. Απλώς δίνει έμφαση στα γνωστά καλβικά μηνύματα: πνεύμα ελευθεροφροσύνης, ηρωική θεματολογία, υψηλός τόνος και ήθος, παραβολική χρήση του αρχαίου μύθου.

ΣΚΕΨΗ 2η: Η ανθρώπινη κριτική σκέψη λέει: Όταν τη μακράιωνη λίθινη περίοδο με το ρόπαλο και τους χειροπελέκεις (πελεκημένοι πυρόλιθοι) τη διαδέχθηκε η μεταλλοτεχνία του χαλκού με απείρως αποτελεσματικά όπλα (σπαθιά, κοντάρια και ασπίδες) ο φόβος του πολεμικού όπλου εγκαταστάθηκε βαθιά στο ανθρώπινο υποσυνείδητο ώστε να καταφύγουν και στη δημιουργία

του μύθου του Τάλω, του πρώτου γιγάντιου μυθικού ρομπότ με σώμα από χαλκό. Οι μετέπειτα εξελίξεις στην οπλοργία δεν επηρέασαν την αρχική εντύπωση.

ΣΚΕΨΗ 3η: Όσο εντυπωσιακές και αν είναι οι εφαρμογές της ΤΝ στην κατανόηση της γλώσσας ή στην επίλυση προβλημάτων, η «ευφυΐα» τους είναι ποιοτικά διαφορετική από την ανθρώπινη. Οι άνθρωποι διαθέτουμε συνείδηση, αυτογνωσία, συναίσθημα, ηθική κρίση και δημιουργικότητα που προέρχονται από την πραγματική εμπειρία μας στον κόσμο. Αντίθετα, τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα λειτουργούν χωρίς επίγνωση και παραμένουν μηχανές χωρίς προσωπική αντίληψη. Η ανθρώπινη νοημοσύνη παραμένει μοναδική, όσο εξελιγμένες και αν γίνουν οι μηχανές, ο άνθρωπος παραμένει το μέτρο της νοημοσύνης.

ΣΚΕΨΗ 4η: Η κριτική εγρήγορση, η αναλυτική, η συνδυαστική και η κριτική σκέψη, η ενσυναίσθηση και η δημιουργικότητα του ανθρώπινου εγκέφαλου μάς έφεραν εδώ που είμαστε!

ΣΚΕΨΗ 5η: Η Τεχνητή Νοημοσύνη δε διαθέτει καμία πραγματική γνώση. Την ταΐζουν γνώσεις άλλων και μαντεύει. Μπορεί να μιμηθεί τη γλώσσα ή την κίνηση, αλλά δεν αγαπά, δεν πονά, δεν μετανοεί, δεν ελπίζει, Δεν έχει συνείδηση ούτε ευθύνη.

ΣΚΕΨΗ 6η: Θα είναι πάντα απαραίτητος ένας ενεργός –για το καλό ή το κακό– ανθρώπινος εγκέφαλος πίσω από τις μηχανές ή τους αλγόριθμους.

ΣΚΕΨΗ 7η: Η δημοκρατική μας συνείδηση θα πρέπει να μας οδηγήσει στο να απορρίπτουμε την ωμότητα της εξουσίας ως νέο δόγμα κυριαρχίας και να είμαστε επιφυλακτικοί απέναντι στην ψηφιακή ολιγαρχία.

ΣΚΕΨΗ 8η: Δε χρειάζεται να τσιμπήσουμε ξανά και να μπούμε σε φρενιτίδα αλλαγών. Η κατανόηση του παιδιού εξελίσσεται με αργούς ρυθμούς.

ΣΚΕΨΗ 9η: Η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν μπορεί να αντικαταστήσει δύο πράγματα: την προσωπική ευθύνη της δημοκρατικής απόφασης και τη νομική ευθύνη.

ΣΚΕΨΗ 10η: Είναι αλήθεια ότι ΟΛΕΣ οι ανακαλύψεις και εφευρέσεις έφεραν στη ζωή της ανθρωπότητας μεγάλες αλλαγές και επαναστάσεις. Ωστόσο σε κάθε περίπτωση είναι η χρήση που μετράει. Ισχύει κι εδώ το «ουδέν καλόν αμιγές κακού και το αντίστροφό του».

ΣΚΕΨΗ 11η: Η διαδικασία μάθησης και ανάπτυξης κριτικής σκέψης και στοχασμού είναι αργόσυρτη και ξεκινάει από την απλοϊκή και στοιχειώδη παιδική σκέψη. Παράδειγμα: για ένα παιδί τεσσάρων ετών η σκιά του έχει θέληση, έχει βούληση. Θέλει και εμφανίζεται, θέλει και εξαφανίζεται, θέλει και κινείται, θέλει και σταματάει. Δεν έχει ακόμη αναπτυγμένα τα νοητικά εργαλεία να τη συσχετίζει με το φως και τα αδιαφανή

Συνέχεια στην 6η σελ.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΣΠΑΤΑΛΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Επισιτισμού και Γεωργίας (FAO) του ΟΗΕ, η σπατάλη τροφίμων το 2020 παγκοσμίως έφτασε τα ένα δισεκατομμύριο τόνους και για την Ευρωπαϊκή Ένωση την ίδια χρονιά η σπατάλη υπολογίστηκε στα 126 εκατομμύρια τόνους στις 27 χώρες της ΕΕ.

Αν συνεχίσουμε την κατανάλωση τροφίμων με αυτούς τους ρυθμούς, το 2050, δηλ. σε 25 χρόνια, θα χρειαζόμαστε δύο ακόμη πλανήτες σαν τη Γη για τη διατροφή (και σπατάλη) του παγκόσμιου πληθυσμού.

Ο Οργανισμός Επισιτισμού και Τροφίμων του ΟΗΕ παραθέτει και έναν κατάλογο με τις πρώτες 22 χώρες σε σπατάλη.

Πρώτη έρχεται η Νιγηρία με 189 κιλά τροφίμων ανά κεφαλή να πετιούνται στα σκουπίδια, δεύτερη έρχεται η Ρουάντα (164 κιλά ανά κεφαλή), τρίτη η Ελλάδα μας (142 κιλά ανά κεφαλή), τέταρτη η Μάλτα (129 κιλά ανά κεφαλή), πέμπτη η Αυστραλία (102 κιλά ανά κεφαλή), έκτο το Ισραήλ (100 κιλά ανά κεφαλή) και τη δεκάδα συμπληρώνουν με τη σειρά: η Ουγγαρία (94 κιλά ανά κεφαλή), η Γαλλία (85 κιλά), η Δανία (81 κιλά) και το Ηνωμένο Βασίλειο (77 κιλά).

Η μέση παγκόσμια σπατάλη είναι 74 κιλά ανά κεφαλή.

Στις χώρες της ΕΕ η σπατάλη τροφίμων είναι 132 κιλά ανά άτομο και αναλογούν: 72 κιλά στα νοικοκυριά, 25 κιλά στη μεταποίηση, 15 κιλά σε εστιατόρια και υπηρεσίες επισιτισμού, 11 κιλά στη λιανική πώληση και 10 κιλά στην παραγωγή.

Σχεδόν 33 εκατ. άνθρωποι στην ΕΕ δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να απολαμβάνουν ένα πλήρες γεύμα τις μισές ημέρες τη στιγμή που τόνοι τροφίμων καταλήγουν στα σκουπίδια.

Η σπατάλη είναι ανεξάρτητη από το κατά κεφαλή εισόδημα, αν και στις αναπτυσσόμενες χώρες συνδέεται με τις δυσκολίες στην παραγωγή, συντήρηση και μεταφορά των τροφίμων. Παλιότερα πιστεύαμε ότι όσο πιο πλούσια είναι μια χώρα τόσο πιο πολλά τρόφιμα πετάει στα σκουπίδια.

Στη σπατάλη τροφίμων συμπεριλαμβάνονται: ό,τι

δεν κρίνεται κατάλληλο για κατανάλωση και πετιέται στον τόπο παραγωγής του, όσα ζωντανά πεθαίνουν στη διαδικασία εκτροφής ή συγκομιδής, όσα δεν κρίνονται εμφανίσιμα για τη βιτρίνα του καταστήματος πώλησης, όσα δεν καταναλώνονται από τους τελικούς καταναλωτές επειδή πέρασε η ημερομηνία χρήσης τους, όσα απούλητα σαπίζουν, όσα σαπίζουν ή λήγουν στο οικογενειακό ψυγείο, όσα μαγειρεύτηκαν αλλά δεν καταναλώθηκαν, όσα επιστράφηκαν από το κατάστημα πώλησης στις αποθήκες του εμπόρου, όσα ξέμειναν στις λαϊκές αγορές και δεν είναι κατάλληλα για να κρατηθούν για την επόμενη, όσα μπορούσαν να είχαν καταναλωθεί εάν είχαν τύχει διαφορετικού χειρισμού αποθήκευσης ή διοχέτευσής τους στην κατανάλωση πριν αλλοιωθούν.

Το κόστος της σπατάλης τροφίμων είναι:

- > **Οικονομικό:** περιλαμβάνει την αξία του τροφίμου, το κόστος εργασίας, το κόστος μεταφοράς, το κόστος αποθήκευσης, το κόστος φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων, ζιζανιοκτόνων, τις διάφορες επιδοτήσεις, τη φθορά των εργαλείων, το κόστος αδυνατίσματος και ιατρικής φροντίδας όσων έχουν καταλήξει υπέρβαροι λόγω υπερβολικής κατανάλωσης τροφίμων.
- > **Περιβαλλοντικό:** περιλαμβάνει την ίδια τη γεωργική γη η οποία εξασθενεί ή διαβρώνεται, το νερό ποτίσματος, την ενέργεια, την επιβάρυνση με αέρια του θερμοκηπίου (τα ζώα που αναμασούν την τροφή τους – δηλαδή τα μηρυκαστικά: βοοειδή, αρνάκια, κατσικάκια, παράγουν τεράστιες ποσότητες αερίων του θερμοκηπίου), η μεγάλη ζημιά στις θάλασσες και τους ωκεανούς από υπεραλίευση και τα πλαστικά συσκευασίας των τροφίμων.

Σε απόλυτους αριθμούς, τις μεγαλύτερες ποσότητες τροφίμων απορρίπτουν, όπως είναι αναμενόμενο, οι δύο χώρες με πληθυσμό άνω του ενός δισεκατομμυρίου κατοίκων. Η Κίνα απορρίπτει περίπου 91,6 εκατ. τόνους τροφίμων ετησίως, ενώ η Ινδία 68,8 εκατ. τόνους. Οι

ΗΠΑ είναι λίγο πιο κάτω στην κατάταξη με 19,4 εκατ. τόνους πεταμένων τροφίμων, ενώ στην Ευρώπη, η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιταλία πετάνε κάθε χρόνο στα σκουπίδια αντιστοίχως 6,3, - 5,5, - 5,2 και 4,1 εκατ. τόνους. Η Ελλάδα πετάει 1,5 εκατ. τόνους.

Τι κάνουμε;

Οι πωλητές στις λαϊκές αγορές το έχουν επισημάνει. Μετά την οικονομική κρίση, την επιδημία του κορονοϊού και την ενεργειακή κρίση οι καταναλωτές στις λαϊκές αγοράζουν λιγότερες ποσότητες. Παλιά ξαφνιαζόμασταν που βλέπαμε να πωλούν καρπούζια σε φέτες στα καταστήματα τροφίμων του εξωτερικού. Τώρα πλέον έχει έρθει μέχρι και τις δικές μας λαϊκές.

Η σειρά που πρέπει να ακολουθείται για τη μείωση της σπατάλης είναι:

- A. Πρόληψη:** προλαβαίνουμε τη σπατάλη στον χώρο παραγωγής πριν συμβεί.
- B. Επαναχρησιμοποίηση** είτε προσφέροντας τα πλεονάσματα σε τράπεζες τροφίμων ή μετατρέποντάς τα σε ζωοτροφές.
- Γ. Ανακύκλωση** κυρίως για λιπασματοποίηση.
- Δ. Ανάκτηση:** καίμε όσα καίγονται για να επωφεληθούμε από τη ενέργειά τους.
- E. Διαχωρίζουμε τα σκουπίδια μας** και ρίχνουμε σε ειδικούς κάδους όσα είναι υπολείμματα τροφίμων και μπορούν να κομποστοποιηθούν, να γίνουν λιπάσματα.

Η ΕΕ έχει ήδη εκδώσει σχετική Οδηγία που υποχρεώνει τα κράτη-μέλη:

1. Να μειώσουν την ποσότητα τροφίμων που χάνεται κατά την παραγωγή και τη διανομή.
2. Να μειώσουν τη σπατάλη τροφίμων στα νοικοκυριά.
3. Να ενθαρρύνουν τη δωρεά τροφίμων.
4. Να παρακολουθούν και να αξιολογούν την εφαρμογή των μέτρων της ΕΕ για αποτροπή της σπατάλης τροφίμων.

ΗΛΙΑΣ ΝΕΛΛΑΣ

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ: ΦΟΒΟΙ ΚΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ

Συνέχεια από την 5η σελ.

σώματα. Γνωρίζουμε καλά πλέον ότι η σκέψη και τα συναισθήματα ενός παιδιού παραμένουν εγκεντρικά μέχρι περίπου την ηλικία των οκτώ ετών. Μετά από αυτή την ηλικία είναι σε θέση να λαβαίνει υπόψη του τις ανάγκες και τα συναισθήματα ενός τρίτου ατόμου, εκτός και αν έχει υποστηριχθεί για να αποκτήσει την ενσυναίσθηση νωρίτερα.

ΣΚΕΨΗ 12η: Επίσης είναι σημαντικό για το παιδί να υποστηριχτεί ώστε να αποκτήσει προσωπικές και κοινωνικές δεξιότητες: σωστές συνήθειες δουλειάς, να λειτουργεί με αυτοκαθορισμό και αυτονομία, να έχει μάθει να αποδέχεται τα ΟΡΙΑ, να μπορεί να οριοθετεί τον εαυτό του και τους άλλους, να έχει αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση, να έχει μάθει να διαφοροποιεί πρόσωπα από καταστάσεις, να είναι σε αρμονία με τις ατέλειές του, να αποδέχεται τα λάθη του, να έχει επίγνωση της εσωτερικής του κατάστασης, να χειρίζεται με αυτοέλεγχο ευσυνειδησία και προσαρμοστικότητα παρορμήσεις, δυσάρεστα συναισθήματα, αποτυχίες, να μην αποδιοργανώνεται και να μην καταρρέει μπροστά σε δύσκολες καταστάσεις, να παίρνει πρωτοβουλίες, να διαχειρίζεται με ωριμότητα τις αλλαγές, τις διαφωνίες, τις συγκρούσεις, να συνεργάζεται, να καλλιεργεί δεσμούς και να αποδέχεται την πραγματικότητα ότι την ευτυχία και την καλοπέραση δεν την φέρνουν όσα έχει, αλλά όσα καταφέρνει, όσα κατακτά. **Όλα αυτά δεν κατακτώνται πριν από τα είκοσι πέντε του χρόνια.**

ΣΚΕΨΗ 13η: Αν το παιδί μάθει να παίρνει τις απαντήσεις του από την ΤΝ, τότε έχουν χαθεί πολλαπλά παιχνίδια.

Η αρχική φωνή που δεν είναι η φωνή του γονιού ή του/της δασκάλου/δασκάλας, αλλά μια φωνή χωρίς πρόσωπο, χωρίς δισταγμό, χωρίς την αμφιβολία του «δεν ξέρω και ας προσπαθήσουμε να μάθουμε», τότε καταρρέει η αυθεντία του γονιού ή του δασκάλου και αναδεικνύεται ως αυθεντία μια μηχανή ή ένα άψυχο σύστημα.

ΣΚΕΨΗ 14η: Αυτό έχει ως επακόλουθο το παιδί να μην αποκτήσει ποτέ την αναγκαία αυτοεκτίμηση και την εκτίμηση στο είδος του.

ΣΚΕΨΗ 15η: Η ΤΝ δείχνει να μην κουράζεται, να μη διστάζει, να μη λέει ποτέ «δεν ξέρω». Είναι απόλυτη,

χωρίς αμφιταλαντεύσεις και αυτό την κάνει ελκυστικότερη και πειστικότερη. Ωστόσο η γνώση χιτίζεται με αμφιβολίες, με διαφωνίες, με αβεβαιότητες, με χρόνο. Θυμηθείτε το παράδειγμα με την ανάμειξη των χρωμάτων.

ΣΚΕΨΗ 16η: Η διευκόλυνση στο «έτοιμο», στο εδώ και τώρα, στην άμεση απάντηση, στην τέλεια διατύπωση, στη γρήγορη λύση απομακρύνει τον άνθρωπο από τη δημιουργική του φύση. Η άνεση του «έτοιμου» είναι γλυκιά, αλλά διαβρωτική.

ΣΚΕΨΗ 17η: Η ΤΝ μπορεί να μας κατευθύνει –χωρίς να το καταλαβαίνουμε– σε εύκολες απαντήσεις, γρήγορα συμπεράσματα, με παθητική παροχή πληροφοριών.

ΣΚΕΨΗ 18η: «Οι έρευνες δείχνουν ότι όλο και περισσότεροι νέοι παραδέχονται ότι η τεχνολογία τους κάνει να νιώθουν άσχημα. Θα ήθελαν να εγκαταλείψουν τα κινητά τους, αλλά δεν μπορούν, επειδή αυτές οι τεχνολογίες δεν σχεδιάστηκαν από κοινότητες με στόχο το δημόσιο συμφέρον, αλλά από εταιρείες που θέλουν να αγοράσουν και να πωλούν την προσοχή μας για να κερδίζουν, με αποτέλεσμα να έχουμε μια γενιά νέων ανθρώπων που να νιώθουν δυστυχισμένοι, απομονωμένοι και με ανθυγιεινές συνήθειες. Ευτυχώς τα τελευταία χρόνια αυξάνεται η συνειδητοποίηση ότι μπορούμε να επανασχεδιάσουμε την τεχνολογία. Δείτε τη διαφορά μεταξύ Facebook και Wikipedia. Το πρώτο είναι σχεδιασμένο να κρατά την προσοχή μας με αρνητικά ερεθίσματα ώστε η εταιρεία να βγάξει δισεκατομμύρια. Η Wikipedia είναι κοινότητα –το μεγαλύτερο σώμα γνώσης στην ιστορία της ανθρωπότητας– και κανείς δεν νιώθει δυστυχισμένος επειδή τη χρησιμοποιεί». (Λεξ Πόλσον, καταξιωμένος Αμερικανός διανοητής, σύμβουλος των προέδρων Ομπάμα και Μακρόν, Καθηγητής στη φημισμένη Σχολή Science Po-Paris, σε συνέντευξή του στο ΒΗΜΑgazino της 21/09/2025).

ΣΚΕΨΗ 19η: Η συνεχής ενασχόληση με τις οθόνες και τις νέες τεχνολογίες επιδρά αρνητικά στην ψυχική υγεία των νέων, δεν τους βοηθάει στο να ζουν πραγματικά, εντείνει τις κοινωνικές συγκρίσεις, αποκόπτει τους νέους από τη διά ζώσης επικοινωνία, επιδρά αρνητικά στη λειτουργία του εγκεφάλου, υπερφορτώνει τον εγκέφαλο με άχρηστες και συχνά επικίνδυνες πληροφορίες, αυξάνει τον κίνδυνο κατάθλιψης κυρίως στα κορίτσια.

ΣΚΕΨΗ 20η: Η δημιουργικότητα, όπως και η παιδεία χρειάζονται χρόνο, σιωπή, αμφιβολία, λάθη. Κάποιος ανώνυμος έγραψε στο διαδίκτυο: «Δεν μπορείτε να διδάξετε ένα παιδί να κάνει κάτι, εκτός και αν του επιτρέψετε να κάνει κάτι. Θα κάνει λάθη και από τα λάθη θα προέλθει η σοφία του».

ΣΚΕΨΗ 21η: Η κριτική σκέψη δεν είναι ένα αποτέλεσμα της στιγμής. Απαιτεί κόπο, στοχασμό, διερεύνηση, σύγκρουση ιδεών.

ΣΚΕΨΗ 22η: Δεν υπάρχει φόβος καταστροφής του πολιτισμού με την ΤΝ. Υπάρχει κάτι χειρότερο: η ύπουλη διάβρωση των θεμελίων της κριτικής σκέψης, της εσωτερικής αναζήτησης, της ανάγκης για κατανόηση και για διάλογο.

ΣΚΕΨΗ 23η: Τα συστήματα ΤΝ αποτυγχάνουν να εκφράσουν την εξωλεκτική επικοινωνία (γλώσσα του σώματος) η οποία μεταφέρει και τον μεγαλύτερο όγκο των πληροφοριών μιας επικοινωνίας. Υπερτιμούμε την «επικοινωνία» ανθρώπου – μηχανής και υποτιμούμε τον πλούτο της άμεσης, διαπροσωπικής, διανθρώπινης, εμπειρικής σχέσης.

ΣΚΕΨΗ 24η: Οι ειδικοί υποστηρίζουν ότι σε 18 μήνες θα έχει δημιουργηθεί η ΤΝ των σκεπτόμενων μηχανών που θα αντικαταστήσουν τον άνθρωπο στην αγορά εργασίας και ΟΧΙ ΜΟΝΟ.. Μαθητές, φοιτητές και επιστήμονες χρησιμοποιούν ήδη την ΤΝ για να τους γράφει κείμενα και εργασίες. **Η γραφή είναι ο ένας πυλώνας της σκέψης. Ο άλλος είναι η ανάγνωση που ήδη βρίσκεται σε παρακμή.** Η ανάπτυξη της ΤΝ δεν θέτει σε κίνδυνο μόνο την ανθρώπινη σκέψη αλλά και την ύπαρξη του ανθρώπου. **Κατασκευάζοντας μια ΤΝ εξυπνότερη από τον άνθρωπο μήπως ετοιμάζουμε το τέλος του ανθρώπινου είδους;;;**

ΣΚΕΨΗ 25η: Υπάρχει ελπίδα; Σαφώς και υπάρχει αρκεί να συνειδητοποιήσουμε και να εμπεδώσουμε τα παρακάτω.

- A. Η ΤΝ ΔΕΝ είναι κάποιο πρόσωπο,** είναι ένα σύστημα που παράγει εργαλεία. Τα διάφορα εργαλεία είναι αυτά που μας έφεραν εδώ που φτάσαμε. Ήταν τεράστιο βήμα του πολύ παλαιού προγόνου μας που σκέφτηκε να χρησιμοποιήσει μια πέτρα ή ένα ξύλο εναντίον ενός απειλητικού άγριου θηρίου.

Συνέχεια στην 7η σελ.

ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Στην περιοχή Γκρίνβιλ, στο Γουίλμινγκτον της Πολιτείας του Ντέλαγουερ, ένα δημόσιο σχολείο των ΗΠΑ λειτουργεί με τρόπο που θα φαινόταν αδιανόητος πριν από μερικές δεκαετίες: η ελληνική γλώσσα είναι υποχρεωτικό μάθημα για 2.500 μαθητές, το 98% των οποίων δεν έχουν ελληνική καταγωγή.

Το **Odyssey Charter School** (τα σχολεία charter είναι ανεξάρτητα μη-κερδοσκοπικά εκπαιδευτήρια τα οποία λειτουργούν με κρατική χρηματοδότηση, εγκεκριμένο πρόγραμμα και εποπτεύονται από τις δημόσιες αρχές) ιδρύθηκε το 2006 και, από την πρώτη μέρα, επέλεξε να κάνει τα ελληνικά κεντρικό άξονα της εκπαίδευσης.

«Η ελληνική γλώσσα δεν είναι απλώς επιλογή, είναι βασικό μάθημα δύο ωρών καθημερινά», εξηγεί στην «Κ» η **Ιωάννα Λεκκάκου**, αντιπρόεδρος του σχολείου και επικεφαλής του **Hellenic Education and Global Outreach**.

Η ίδια επισημαίνει ότι η ιδιαιτερότητα αυτή τράβηξε εξαρχής το ενδιαφέρον οικογενειών που δεν είχαν καμία σχέση με την Ελλάδα. «Οι γονείς βλέπουν στην πράξη ότι τα παιδιά τους βελτιώνουν τις επιδόσεις τους στα αμερικανικά τεστ. Η διγλωσσία δεν είναι θεωρία: μεταφράζεται σε καλύτερα αποτελέσματα».

Το Odyssey αριθμεί σήμερα **έξι κτίρια**: δύο για το δημοτικό, τρία για γυμνάσιο και λύκειο, και το ολοκαίνουριο έκτο, αφιερωμένο στο πρόγραμμα εμβάπτισης.

Το **Greek Language Immersion School** (σχολείο εμβάπτισης στην ελληνική γλώσσα) καλύπτει πλέον όλο το δημοτικό, από το νηπιαγωγείο μέχρι την πέμπτη τάξη.

«Τα παιδιά χωρίζουν την ημέρα τους στη μέση: με την αγγλόφωνη δασκάλα κάνουν γλώσσα και κοινωνικές επιστήμες, ενώ με την ελληνόφωνη δασκάλα μαθηματικά και φυσικές επιστήμες, αποκλειστικά στα ελληνικά» σημειώνει.

Η παράδοση επιλογή της γλώσσας

Το ερώτημα αναπόφευκτο: **γιατί ελληνικά**; Αφού πρόκειται για μια γλώσσα που δεν δίνει προστιθέμενη αξία σε έναν Αμερικανό, όπως τα ισπανικά ή και τα κινέζικα.

Ο λόγος είναι πρακτικός: **«Το 90% του λεξιλογίου των STEM μαθημάτων (Science = Επιστήμη, Technology = Τεχνολογία, Engineering = Μηχανική, Mathematics = Μαθηματικά) έχει ελληνικές και λατι-**

νικές ρίζες, ενώ το 30% της αγγλικής γλώσσας είναι ετυμολογικά ελληνικό. Αν μάθει ελληνικά, μαθαίνει καλύτερα και αγγλικά, για αυτό και οι γονείς συνεχίζουν να στέλνουν τα παιδιά τους».

Η επιτυχία δεν πέρασε απαρατήρητη. Το πρόγραμμα βραβεύτηκε με το **Yass Prize**, (επί 25 χρόνια το βραβείο επιβραβεύει σχολεία ή εκπαιδευτικούς που προσφέρουν όχι μόνο την τυπική σχολική μάθηση αλλά και αξίες, ακεραιότητα καθώς και οικογενειακή αφοσίωση) εξασφαλίζοντας μισό εκατομμύριο δολάρια, και έλαβε επιχορήγηση 1,6 εκατομμυρίων από το **Longwood Foundation**. Με αυτά τα χρήματα χτίστηκε το νέο κτίριο, που εγκαινιάστηκε στις 18 Σεπτεμβρίου. Το πρόγραμμα αριθμεί ήδη περίπου 550 μαθητές.

Η κ. Λεκκάκου διευκρινίζει ότι το Odyssey δεν είναι ιδιωτικό: «Είμαστε δημόσιο Charter σχολείο, τα παιδιά εισάγονται με κλήρωση. Δεν κάνουμε επιλογή μαθητών».

Αυτό σημαίνει ότι το σχολείο αντιπροσωπεύει τον μέσο κοινωνικό ιστό της Πολιτείας. Σταδιακά, όμως, δημιουργεί μια νέα κουλτούρα.

Το **πρόγραμμα εμβάπτισης** στα ελληνικά στο Odyssey Charter School δεν περιορίζεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αφού ήδη μαθητές τελειώνουν το γυμνάσιο: στόχος είναι να συνεχίσουν με τη γλώσσα στο λύκειο, τα κολέγια και τα πανεπιστήμια.

«Δε θα πω ψέματα, δεν είναι όλα τα παιδιά αριστούχοι. Όπως σε κάθε σχολείο, υπάρχουν όλα τα επίπεδα. Έχουμε όμως πολλούς μαθητές που μιλούν ελληνικά με άνεση και περηφάνια, τόσο που αν τους μιλήσεις αγγλικά, προσβάλλονται και θέλουν να τους μιλάς ελληνικά γιατί είναι περήφανοι που τα έμαθαν» τονίζει η **Ιωάννα Λεκκάκου**.

Το εκπαιδευτικό προσωπικό

Το προσωπικό που στελεχώνει το πρόγραμμα είναι **σχεδόν εξ ολοκλήρου ελληνόφωνο**.

«Όλοι πρέπει να είναι φυσικοί ομιλητές της γλώσσας» εξηγεί και συνεχίζει: «Όλοι οι εκπαιδευτικοί μας πρέπει να έχουν την ελληνική ως μητρική γλώσσα. Έχουμε Ελληνοαμερικανούς που έζησαν και στις δύο χώρες, αλλά και πολλούς δασκάλους που έρχονται απευθείας από την Ελλάδα. Κάθε χρόνο προσλαμβάνουμε νέους ανθρώπους με εμπειρία στην τάξη, ενώ κάποιοι είναι βετεράνοι του επαγγέλματος, αρκετοί από τους οποίους έρχονται κάθε χρόνο από την Ελλάδα».

Συνολικά φτάσαμε φέτος πάνω από 40 μόνιμους και άλλους 6-10 βοηθούς».

Η διδασκαλία, ωστόσο, δεν περιορίζεται στις τάξεις. Το Odyssey έχει αναπτύξει συνεργασίες με πανεπιστήμια, όπως το Χάρβαρντ, και κάθε χρόνο ένας μαθητής του συμμετέχει στο πρόγραμμα του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών στο Ναύπλιο. Ένα από αυτά τα παιδιά, ο **Θωμάς**, έγινε δεκτός στο Χάρβαρντ, ανοίγοντας τον δρόμο για τους επόμενους.

«Χρειαζόμαστε περισσότερα Odyssey σε όλη την Αμερική. Έχουμε ένα προϊόν που είναι πολύ αξιόλογο και πρέπει να εξαπλωθεί. Όχι για λόγους νοσταλγίας, αλλά γιατί ωφελεί την Ελλάδα και δίνει στους μαθητές μας κάτι μοναδικό» λέει, σημειώνοντας ότι για τους μαθητές, τα ελληνικά έχουν και πρακτικό όφελος: Οι εξετάσεις ελληνομάθειας αναγνωρίζονται στα αμερικανικά πανεπιστήμια και προσφέρουν απαλλαγή από το υποχρεωτικό μάθημα ξένης γλώσσας, εξοικονομώντας χιλιάδες δολάρια.

Από το ΕΚΠΑ στην Καλιφόρνια

Η **Ιωάννα Λεκκάκου** έφυγε από την Ελλάδα για τις ΗΠΑ το 2007, πριν καν αρχίσουμε να μιλάμε για brain drain.

«Μεγάλωσα στην Αθήνα, ήμουν μεταφράστρια λογοτεχνίας και ολοκλήρωσα το διδακτορικό μου στο ΕΚΠΑ. Είδα ότι η Ελλάδα δε μου έδινε τις δυνατότητες που ήθελα και έκανα το μεγάλο βήμα».

Αρχικά εργάστηκε στην **Καλιφόρνια**, δημιουργώντας νέα προγράμματα ελληνικών σε σχολεία και πανεπιστήμια, προτού αναλάβει το Odyssey πριν από πέντε χρόνια.

Για την ίδια, η εκπαίδευση στα ελληνικά στις ΗΠΑ είναι κάτι πολύ περισσότερο από σχολικό πείραμα. «Είναι ήπια διπλωματία» τονίζει.

«Λειτουργούμε με χρήματα του αμερικανικού Δημοσίου, αλλά φέρνουμε μαζί την ελληνική γλώσσα, τον πολιτισμό και μια διαφορετική διδακτική μεθοδολογία».

Το όραμα είναι φιλόδοξο: «Χρειαζόμαστε περισσότερα Odyssey σε όλη την Αμερική. Με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα μπορεί να ωφεληθεί πραγματικά. Έχουμε ένα προϊόν που είναι πολύ αξιόλογο και χρειάζεται να εξαπλωθεί».

Το κείμενο έγραψε ο **Λουκάς Βελιδάκης** και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα **«ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»** στις 2 Οκτωβρίου 2025

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ: ΦΟΒΟΙ ΚΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ

Συνέχεια από την 6η σελ.

- Β. Η ΤΝ δεν είναι εχθρός, είναι εργαλείο.** Παράδειγμα: Αν η Chat GPT ως ΤΝ μου επιτρέπει να διορθώσω ένα κείμενο στον μισό χρόνο, να μπορώ να χρησιμοποιήσω τον άλλο μισό χρόνο για την προσωπική μου ευδαιμονία κατά την Ηθική του Αριστοτέλη και όχι για να κάνω μια παραπάνω εργασία για μένα ή τον εργοδότη μου. Αυτό παραπέμπει στην έννοια της έντασης της παραγωγικότητας, είναι χρηματοκεντρική, ωφελιμιστική ενέργεια και ταυτίζεται με την έννοια συσσώρευσης πλούτου στα αφεντικά. Καταλήγει να είναι ανήθικο κατά τον Αριστοτέλη και ανεπίτρεπτο για τη σύγχρονη εποχή που βλέπουμε την υπερβολική συσσώρευση πλούτου στους πολύ λίγους.
- Γ. Οι άνθρωποι δεν είμαστε εργαλεία ή αντικείμενα, είμαστε υποκείμενα με κρίση, αξιολόγηση, στοχαστική σκέψη, διορατικότητα και δυνατότητες να εκτιμούμε καταστάσεις, να κάνουμε επιλογές και να ασκούμε την ελευθερία μας με ευθύνη και να προχωρούμε πιο πέρα από αυτό που ήμασταν πριν.**
- Δ. Τίποτε δεν μπορεί να καταργήσει η ΤΝ.** Ο άνθρωπος καθορίζει τον αντίκτυπο των εργαλείων στη ζωή του.

«Οι νέοι μας έχουν δίκιο να είναι απογοητευμένοι. Έχουν περιορισμένες επιλογές. Από τη μια αυταρχικά καθεστώτα όπως η Κίνα, η Σαουδική Αραβία, η Τουρκία που δείχνουν λειτουργικά και από την άλλη "δημοκρατίες" που κυβερνώνται από ελίτ που δε δίνουν καμιά φωνή στους νέους. Αλλά υπάρχουν και άλλα πρότυπα. **Η Αθήνα του 5ου και του 4ου π.Χ. αιώνα ήταν η πιο καινοτόμα κοινωνία της ιστορίας** η οποία διαχειριζόταν σύνθετα προβλήματα σε μεγάλη κλίμακα... Εκεί κάθε πολίτης μάθαινε στην πράξη να σκέφτεται κριτικά, να επιχειρηματολογεί, να διαχειρίζεται

σύνθετα ηθικά διλήμματα, να χτίζει συναινέσεις και να συνεργάζεται για τα κοινά προβλήματα» (**Λεξ Πόλσον, όπου παραπάνω**).

- Ε. Είναι μύθοι η αντικειμενικότητα, η δυνατότητα σύνοψης πληροφορίας και η παντογνωσία που συνοδεύουν τα διάφορα διαλογικά συστήματα (Chat GPT, Gemini κτλ.).**
- Στ. Δυστυχώς οι μύθοι περί παντογνωσίας της ΤΝ** μάς κάνουν να εμπιστευόμαστε τα αποτελέσματα τέτοιων συστημάτων.
- Ζ. Δυστυχώς ΔΕΝ αναζητούμε αλήθειες.** Απλώς γινόμαστε παθητικοί ακόλουθοι (followers) διάφορων επηρεαστών (influencers) της δημόσιας σφαίρας και έτσι **παραιτούμαστε από την κριτική μας σκέψη**. Απλά μεταθέσαμε την τυφλή εμπιστοσύνη από λάθος άνθρωπο σε λάθος σύστημα.
- Η. Το ερώτημα ΔΕΝ είναι τι μπορεί να κάνει η ΤΝ, αλλά τι είμαστε διατεθειμένοι να κάνουμε εμείς.**
- Θ. Αν παραιτηθούμε από τη σκέψη, τη γλώσσα, τη δημιουργία, τότε δε χρειάζεται η ΤΝ να μας καταστρέψει.** Το έχουμε καταφέρει μόνοι μας. Αν επιλέξουμε να σταθούμε απέναντί της με επίγνωση, με κριτήριο και παιδεία, τότε μπορούμε να τη δούμε όχι ως απειλή αλλά ως αφορμή για να αναρωτηθούμε τι σημαίνει να σκέφτεσαι, να δημιουργείς σε έναν κόσμο που αλλάζει με ταχείς ρυθμούς. Να φτιάξουμε ένα μέλλον όπου η τεχνολογία δε θα αντικαθιστά τη φωνή μας αλλά θα τη σέβεται.
- Ι. Η διαδικασία μάθησης και ανάπτυξης κριτικής σκέψης και στοχασμού είναι αργόσυρτη και ξεκινάει από την απλοϊκή και στοιχειώδη παιδική σκέψη.**

Κατασκευάζοντας μια ΤΝ εξυπνότερη από τον άνθρωπο, μήπως ετοιμάζουμε το τέλος του ανθρώπινου είδους;;;

ΗΛΙΑΣ ΝΕΛΛΑΣ

Θεοφάνια, η τρίτη γιορτή του Δωδεκαημέρου

Έθιμα και λαϊκές Δοξασίες

Συνέχεια από την 1η σελ.

κι αν ήταν Σάββατο ή Κυριακή), λόγω του ότι ακολουθούσε δεσποτική εορτή. Θυμάμαι τον ιερέα του χωριού μας, τον παπα-Τελώνη με την εύθραυστη υγεία, να επισκέπτεται σπίτια και κατοίκους, έμπυχα ή άψυχα ψέλνοντας τον ύμνο των Θεοφανίων. καβάλα στο γαϊδουράκι του νεωκόρου Βαγγέλη Ζιαγγοβιά και να αγιάζει όλα τα σπίτια του χωριού για να φύγουν τα Δαιμονικά του Δωδεκαημέρου, οι Καλικάντζαροι.

Αυτός ο αγιασμός θεωρούνταν θεραπευτικός ασθενειών, αποτρεπτικός δαιμονικών επιρροών και κακοποιών δυνάμεων για όλη τη χρονιά που ακολουθούσε. Στον αγιασμό των Φώτων ο λαός μας απέδιδε καθαρτικές και ευεργετικές υπερφυσικές ιδιότητες, αντίληψη η οποία ανακατευόταν και με την αρχαία πίστη για την εξαγνιστική και καθαρτική δύναμη των υδάτων.

Μια άλλη συνήθεια που κυριαρχούσε στο χωριό ήταν τα κάλαντα. Τα έλεγαν οι μεγάλοι το βράδυ της παραμονής των Θεοφανίων και συνοδεύονταν με κεράσματα μεζέδων από το γουρούνι που έσφαζε η οικογένεια και κρασοκατάλυξη. Επίσης υπήρχε η συνήθεια να συγκεντρώνεται η στάχτη από το χριστόδουλο που έπρεπε να καίει συνέχεια όλο το δωδεκαήμερο για να εμποδίζει τους Καλικάντζαρους να μπουν στο σπίτι και να το αναστατώσουν. Αυτή η στάχτη σκορπιζόταν στα χωράφια για να δώσουν καλή σοδειά.

ΗΛΙΑΣ ΝΕΛΛΑΣ

Ειδήσεις ... Σχόλια & Ειδήσεις ... Σχόλια

Χριστούγεννα 2025

Γράφει ο Κων/νος Παπαθεοδώρου
τέως Πρόεδρος του Συλλόγου των Απανταχού Ροβολιαριτών

Ακούστηκε και εφέτος σε όλους τους χριστιανικούς Ναούς το «*Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης Ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία*».

Ο Χριστός μας ήρθε στη γη και μας έφερε το μήνυμα για να επικρατήσει σε όλο τον κόσμο η Ειρήνη, η Χαρά και η Δικαιοσύνη.

Δυο χιλιάδες τώρα χρόνια και οι άνθρωποι ακόμα περιμένουν να επικρατήσουν αυτά τα τρία αγαθά: η πολυπόθητη ειρήνη, η χαρά και η δικαιοσύνη.

Αλλά οι άνθρωποι, και κυρίως αυτοί που κάθε φορά αναλαμβάνουν την ευθύνη να κυβερνήσουν τους λαούς περί άλλων φροντίζουν.

Αντί για Ειρήνη, ετοιμάζουν πολέμους. Έχει γεμίσει η γη με κάθε είδους πολεμικές μηχανές. Αντί στη στεριά να υπάρχουν μηχανήματα που να ανοίγουν δρόμους, να καλλιεργούν τη γη και να εκτελούν κοινωφελή έργα, ξοδεύουν κάθε χρόνο δισεκατομμύρια για αυτοκινούμενα πυροβόλα όπλα και κάθε είδους πολεμικές μηχανές για την εξόντωση συνανθρώπων. Στις θάλασσες πολεμικά πλοία με κάθε είδους πολεμικό εξοπλισμό και στον αέρα αεροπλάνα και πύραυλοι για αφανισμό, μαζί με τις ατομικές βόμβες, ολόκληρου του σύμπαντος.

Οι λαοί υποφέρουν και περνούν οικονομική κρίση, αλλά οι πολεμικές βιομηχανίες ανθίζουν και οι έμποροι όπλων πλουτίζουν.

Πόσοι αιώνες και πόσο χρόνια θα πρέπει να περάσουν ακόμη για να καταλάβει ο άνθρωπος τον προορισμό του στη γη: ΔΕΝ γεννήθηκε για την καταστροφή, αλλά για την ειρηνική δημιουργία.

Ως τότε θα γιορτάζουμε τη γέννηση του θεανθρώπου χωρίς να εφαρμόζουμε το θέλημά Του;

Η Λαογραφική μας Συνδρομή

Πώς ξεκίνησε. Όλο το ιστορικό.

Συνέχεια από την 5η σελ.

Η παρουσία του κ. Προβατάκη στο Υπουργείο Πολιτισμού υπήρξε μια ευλογία για τους σκοπούς του Συλλόγου μας. Έγινε ο πιο πιστός φίλος του χωριού. Το επισκέφτηκε πολλές φορές και ενέκρινε μια σημαντική πίστωση 3.500.000 δραχμών για την ανακαίνιση του Σχολείου που είναι πλέον μουσείο λαϊκής τέχνης. Στο εσωτερικό του μουσείου είναι αναρτημένος κατάλογος των αρχικών εκθεμάτων. Πολλά από αυτά είχαν υποστεί φθορές και άλλα ήταν πολλαπλά. Ο ίδιος ο κ. Προβατάκης μάς προμήθευσε και το αναγκαίο υλικό για τη συντήρηση του μοναδικής τέχνης τέμπλου του ιερού ναού του Αγίου Γεωργίου.

Ο κ. Κωνσταντίνος Παπαθεοδώρου έχει κυκλοφορήσει ένα λεπτομερές ειδικό φυλλάδιο αφιερωμένο στο Λαογραφικό Μουσείο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ:

Μέρος των εκθεμάτων της Λαογραφικής συλλογής

Αργότερα το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου διέθεσε περίπου 5.000 ευρώ και κατασκεύασε προθήκες στις οποίες τοποθέτησε τα πιο σημαντικά και ανθεκτικά στη φθορά του χρόνου εκθέματα. Το παρόν Διοικητικό Συμβούλιο αναγνωρίζει την ανάγκη συντήρησης των εκθεμάτων και εξετάζει τρόπους χρηματοδότησης του έργου μετά και την επίσκεψη της στέγης του Μουσείου το περασμένο καλοκαίρι.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΤΕΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ.

Η κοινωνία των Ελλήνων απλώνεται σε ιστορικό χρόνο 4 χιλιετιών. Οι κάτοικοι οργανώθηκαν αρχικά με βάση το ανάγλυφο της χώρας σε μικρά τοπικά βασίλεια που αργότερα μερικά εξελίχθηκαν στις πόλεις-κράτη και πορεύτηκαν έτσι μέχρι τον 20ό αιώνα. Ένα μεγάλο μέρος της ιστορικής διαδρομής κάλυψαν τα εκτεταμένα Βασίλεια και οι Αυτοκρατορίες (από τον Φίλιππο της Μακεδονίας, στους Ρωμαίους, τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, την Τουρκοκρατία, την Ανεξαρτησία μέχρι τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο).

Σε όλο αυτό το διάστημα η οργάνωση και οι αξίες παρέμειναν σταθερές. Η απουσία κοινωνικού κράτους όπως το γνωρίζουμε σήμερα (κοινωνικές υπηρεσίες, δημόσια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, συντάξεις, δημόσια εκπαίδευση και τόσες άλλες) τους έσπρωξαν στο να διαμορφώσουν τις αξίες της εσωτερικής ομάδας, (με έννοια για τον δικό μας άνθρωπο, συμπαράσταση, αλληλεγγύη, αλληλο-υποστήριξη, συνεργασία...) και την επιδίωξη αυτάρκειας και αυτονομίας.

Το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου έφερε το τέλος των αυτοκρατοριών, την ανάδειξη του κράτους-έθνους και τον διαχωρισμό των κοινωνιών σε ατομικές και συλλογικές. Σύντομα, όμως, χρειάστηκαν και υπερεθνικές δομές (Κοινωνία των Εθνών, ΟΗΕ, NATO, Παγκόσμια Τράπεζα, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας και πολλές άλλες). Το 1981 ιδρύθηκε και η Παγκόσμια Έρευνα Αξιών η οποία διενεργεί κάθε πέντε χρόνια Έρευνα Αξιών και Πεποιθήσεων της παγκοσμιοποιημένης πλέον κοινωνίας. Είναι αναγνωρισμένη ως η πιο αυθεντική κοινωνική έρευνα κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών, θρησκευτικών και πολιτιστικών αξιών και απόψεων.

Από τη δημοσιοποίηση των τελευταίων ευρημάτων της έρευνας του 2025 (έγινε σε 120 χώρες, αντιπροσωπεύει το 94,5 % του παγκόσμιου πληθυσμού, με 69 ερωτηματολόγια σε 14 θεματικές ενότητες) παίρνουμε τα παρακάτω στοιχεία για τη χώρα μας:

1. ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

- ❑ Οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άξιοι εμπιστοσύνης: 14,2% (20,9% το 1999)
- ❑ Πρέπει να είναι κανείς ιδιαίτερα προσεκτικός: 83,9% (79,1% το 1999)

2. ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

- ❑ Την Οικογένειά μου: Πλήρως 67,5% • Αρκετά 27% • Καθόλου 0,9%
- ❑ Τη Γειτονιά μου: Πλήρως 4,9% • Αρκετά 41,7% • Καθόλου 12,1%
- ❑ Ανθρώπους που γνωρίζω προσωπικά: Πλήρως 16,6% • Αρκετά 56,1% • Καθόλου 3,5%
- ❑ Ανθρώπους που συναντώ πρώτη φορά: Πλήρως 2,2% • Αρκετά 7,5% • Καθόλου 44,8%
- ❑ Ανθρώπους άλλης θρησκείας: Πλήρως 2,7% • Αρκετά 20,6% • Καθόλου 28,4%
- ❑ Ανθρώπους άλλης εθνικότητας: Πλήρως 3,5% • Αρκετά 20,2% • Καθόλου 28%

3. ΒΑΘΜΟΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ

- ❑ Εκκλησία > 2025: Πολύ και Αρκετά 51,1% • Καθόλου 13,1% > 2017: Πολύ και Αρκετά 65,4% • Καθόλου 10,2%
- ❑ Ένοπλες δυνάμεις > 2025: Πολύ και Αρκετά 72,9% • Καθόλου 6,9% > 2017: Πολύ και Αρκετά 80,2% • Καθόλου 4,5%
- ❑ Τύπος > 2025: Πολύ και Αρκετά 27,3% • Καθόλου 30,4%

> 2017: Πολύ και Αρκετά 13,7% • Καθόλου 30,3%

- ❑ Τηλεόραση > 2025: Πολύ και Αρκετά 24,2% • Καθόλου 34% > 2017: Πολύ και Αρκετά 13,2% • Καθόλου 36,4%
  - ❑ Εργατικά συνδικάτα > 2025: Πολύ και Αρκετά 33,9% • Καθόλου 22,9% > 2017: Πολύ και Αρκετά 17,7% • Καθόλου 32,6%
  - ❑ Αστυνομία > 2025: Πολύ και Αρκετά 39,5% • Καθόλου 18,4% > 2017: Πολύ και Αρκετά 70,7% • Καθόλου 6,2%
  - ❑ Δικαστήρια > 2025: Πολύ και Αρκετά 46,5% • Καθόλου 19,3% > 2017: Πολύ και Αρκετά 59,1% • Καθόλου 9,9%
- #### 3. ΒΑΘΜΟΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟΥΣ, ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΘΕΣΜΟΥΣ
- ❑ Κυβέρνηση > 2025: Πολύ και Αρκετά 27,9% • Καθόλου 38,8% > 2017: Πολύ και Αρκετά 12,9% • Καθόλου 47,9%
  - ❑ Πολιτικά Κόμματα > 2025: Πολύ και Αρκετά 20,1% • Καθόλου 35,3% > 2017: Πολύ και Αρκετά 7,2% • Καθόλου 49,5%
  - ❑ ΕΕ > 2025: Πολύ και Αρκετά 50,9% • Καθόλου 15,8% > 2017: Πολύ και Αρκετά 25,8% • Καθόλου 30,4%
  - ❑ Ηνωμένα Έθνη > 2025: Πολύ και Αρκετά 35,3% • Καθόλου 22,7% > 2017: Πολύ και Αρκετά 29,8% • Καθόλου 23,2%
  - ❑ NATO > 2025: Πολύ και Αρκετά 30,7% • Καθόλου 29,8% > 2017: Πολύ και Αρκετά 22,3% • Καθόλου 29,6%
  - ❑ Παγκ. Οργ. Υγείας > 2025: Πολύ και Αρκετά 47,3% • Καθόλου 20% > 2017: Πολύ και Αρκετά 47,5% • Καθόλου 13%

ΣΧΟΛΙΟ 1ο: Δεν είναι μεγάλη αντίφαση, ένας λαός ανοιγμένος στον έξω κόσμο επί 30 αιώνες (άλλοι από αυτούς κατάφωτοι και άλλοι σκοτεινοί), να είναι τόσο καχύποπτος προς τους άλλους και να δείχνει χαμηλή εμπιστοσύνη προς αυτούς, την εθνικότητά τους και τη θρησκεία τους;

ΣΧΟΛΙΟ 2ο: Οι ενδείξεις για εμπιστοσύνη στην οικογένεια (πλήρως και αρκετά 94,5% αθροιστικά) και στις προσωπικές γνωριμίες (πλήρως και αρκετά 72,7% αθροιστικά) ταιριάζουν με τα παραδοσιακά βιώματα εντός της εσωτερικής ομάδας η οποία εκτιμάται πολύ τόσο ως προς τις προσδοκίες όσο και ως προς τις υποχρεώσεις. Οι γείτονες έπαψαν πια να ανήκουν στην εσωτερική ομάδα. Μήπως έχουμε βολευτεί στα αστικά κλουβιά μας;

ΣΧΟΛΙΟ 3ο: Οι ενδείξεις για εμπιστοσύνη στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον με τα πολύ καλά άλματα και για τη θετική αποδοχή και για τη μη-αποδοχή. Εγκαταλείπουμε τις καχυποψίες μας, τα συνθήματά μας ΕΟΚ και NATO, το ίδιο συνδικάτο και γινόμαστε περισσότερο ευρωπαϊοί ή αναγνωρίζουμε, επιτέλους, την αξία του μηνύματος «εν τη ενώσει η ισχύς»;

ΣΧΟΛΙΟ 4ο: Τις ενδείξεις για εμπιστοσύνη στην Εκκλησία μπορεί να τις ερμηνεύσει κανείς αμφίσημα (ως θετικές: επιτέλους απογαλακτιζόμαστε και αρνητικές: εγκατάλειψη παραδοσιακών στηριγμάτων).

ΣΧΟΛΙΟ 5ο: Οι ιδιαίτερα ανησυχητικές ενδείξεις για Κυβέρνηση, Τύπο, Τηλεόραση, Δικαιοσύνη θα πρέπει να κινητοποιήσουν τους αντίστοιχους θεσμούς.

ΣΧΟΛΙΟ 6ο: Τα στοιχεία της Παγκόσμιας Έρευνας Αξιών και Πεποιθήσεων προσφέρονται για περισσότερους σχολιασμούς τόσο αυτά που δημοσιεύτηκαν (τρεις μόνο θεματικές ενότητες) όσο και τα υπόλοιπα που είναι τόσο πολλά. Ίσως επανέλθουμε σε επόμενο κείμενό μας.

ΗΛΙΑΣ ΝΕΛΛΑΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Στο Διάστημα που μεσολάβησε από την προηγούμενη έκδοσή μας στο χωριό έγιναν τα παρακάτω.

A. Ανακαινίστηκε η στέγη του Σχολείου στη μνήμη του Σεραφείμ Νέλλα, με χορηγία της οικογένειάς του.

Επισκευάστηκε η στέγη και τα γεισώματα και απομένει να γίνει και τα σοβάτισμα της οροφής

της μιας αίθουσας με αντίστοιχο βάψιμο. Θα είναι στη διάθεση της νεολαίας του χωριού για να προγραμματίζουν όσες δραστηριότητές τους απαιτούν στεγασμένο χώρο.

B. Ανακαινίστηκε η στέγη του Ρακαριού και της Βρύσης δίπλα.. Τα κεραμίδια είναι προσφορά του φίλου του χωριού Γιάννη Θεοδωρακόπουλου, διευθυντή ΔΕΥΑΛ Λαμίας. Εδώ παράγει και το τσίπουρό του. Τα υπόλοιπα έξοδα (ξυλεία, εργατικά) είναι χορηγία στη μνήμη της Σοφίας Αναγνώστου-Νέλλα από την οικογένειά της.

Γ. Τις πρώτες μέρες του Νοεμβρίου έγινε η παραγωγή του τσίπουρου με τα ανάλογα τσιμπολογήματα από όσους παραβρέθηκαν.

Δ. Στις 13 Δεκεμβρίου τελέστηκε το ετήσιο Μνημόσυνο για τη Θωμαΐτσα Παντ. Ρίζου.

Ε. Στις 20 Δεκεμβρίου τελέστηκε το ετήσιο Μνημόσυνο στη μνήμη Σεραφείμ Νέλλα.

Z. Λόγω έλλειψης ιερέα, υποδεχτήκαμε τον νεογέννητο Χρηστό την παραμονή. Τότε είχε χρόνο ο πρωτοπρεσβύτερος πατήρ Ηλίας Σκαρλάτος που τόσο μας φροντίζει.

H. Το χωριό αποχαιρέτησε τη Μαρία Ζιαγγοβιά τις πρώτες ημέρες του Ιανουαρίου.

Θ. Τον Αγιασμό των υδάτων τον συγχωνεύσαμε με τον Πρωταγισμό της παραμονής των Θεοφανίων.

I. Στις 6 Ιανουαρίου έφυγε από τη ζωή και η Αμαλία Χατζάτογλου και τάφηκε στο χωριό.